Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

…ай 1921 оной …н 21-һээ гарана | № 83 (16306) | 1983 оной апрелиин 9, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

«Парти хадаа демократическа централизмын гол ёһые, партийна ажабайдалай ленинскэ гуримуудые шууд сэхээр сахидаг юм. Тэдэнэй үндэһөөр тэрэ хадаа өөрынгөө бүридэлэй шэнжэ шанарые һайжаруулха, партийна зэргэнүүдые нягтаар жагсааха, эхин организацинуудай дайшалхы шадабарие дээшэлүүлхэ, ажалша коллективүүдтэ тэдэнэй үзүүлдэг нүлөөе шангадхаха асуудалнуудые оролдосотой нэтэрүүгээр шиидхэнэ.»

(«РСДРП-гэй хоёрдохи съездын 80 жэлэй ой тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһоо).

БУРЯАДАЙ АССР-60

…МХИТЭЙ АЖАЛ

…ашанай, Дэрээнэй …ай луговодууд …сабшалангай …һайжаруулха габ…гурбан һарын үе…тойхон хүдэлмэри …эшлээ. Тэдэнэр …үтэгжүүлгэ, …полинуудта …бүүр оньһон ту…эр нуга сабша…е ундалуулна.

…совхоздо 6 …станциар мүнөө …100 гектар сабша…лагданхай. Б. Бу…Д. Хусаевай …Урда-Аянай, …бонов, Д. Будае…дууд, Аянай сабшалангууд дээрэ габшагайгаар хүдэлжэ байна. Тус ажахын мэдээжэ механизатор Д. Аранзаевай толгойлдог звено наг шэбхэ зөөнэ.

Уланхаанай совхоздо нуга сабшалангуудай үрэжэлые һайжаруулха 3 звено эмхидхэгдэнхэй. Баян дүршэлтэй Д. Ухиновай даадаг звено Эхтэдэ, Ш. Аранзаев, Р. Базаров хоёрой звено Үлэгшэн гэжэ газарай нуга сабшалангуудые ундалуулна. 120 гектар талмай мүнөө уһалагданхай.

Ж. ГАРМАЕВ.
Хурамхаанай район.

ГАБШАГАЙШУУЛ

Онохойн модоной комбинадай коллектив «Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо — манай габшагай ажал» гэһэн уряа доро хүдэлжэ байнхай. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй туршада үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, республикынгаа алдарта ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха, түсэбтэ даабаринуудаа сүм дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн энэ коллектив дотор социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

В. Р. Чертовой хүтэлбэрилдэг модо тээгшэдэй бригада мүрысөөнэй манлайда дабшана. Байгша оной түрүүшын кварталай түсэбые энэ бригада 185 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ А. Р. Михалченкын даадаг бригада хайрсагуудай хабтагай хюрөөдэхэ кварталайнгаа түсэбые 39 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Февраль һарын хүдэлмэриин дүнгөөр модо хюрөөдэгшэдэй коллективүүдэй дундаһаа 2-дохи доодо складай А. А. Андроновой, Р. Х. Сатаровай бригаданууд түрүүлһэн байгаа. Эдэ коллективүүд һарынгаа түсэбые тус тустаа 105—111 процент дүүргээ юм. Тиихэдэ стандартна гэрнүүдэй детальнуудые гаргадаг Л. И. Яковлевагай, мүн Т. П. Петрушенкын ударидадаг бригадануудай габшагай ажалые тэмдэглэлтэй. Эдэ коллективүүд февраль һарын туршада 15600 түхэригэй продукци гаргаха түсэбөө 20200 түхэригтэ хүргэһэн габьяатай. Мүн модо зөөдэг машинын жолоошодой дундаһаа П. И. Крюков үндэр амжалта туйлаба. Энэ бэрхэ жолоошон модо шэрэхэ февралиингаа түсэбые 1000 кубометрээр үлүүлэн дүүргэжэ, жолоошодой дундаһаа социалис мүрысөөндэ түрүүлээ һэн. Энэ амжалтаяа тэрэ март һарада арьбадхан, графигһаа хэдэн үдэрөөр урид дүүргэбэ.

Түрэл республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй алдарта ойе үндэр амжалтануудтайгаар угтахын түлөө комбинадай колектив бүхы хүсөө элсүүлэн оролдоно.

Ц. ЦЫБАНОВ.
Загарайн район.

…РХИМ БҮТЭЭСЭ ТУЙЛАГДАХА

…рнүүдтэ бидэ нэгэ…й бүхы цехүүдтэ …дай суглаануудые, …рлин зүблөөнүүдые …бди. Тэрээндэ хабаа…КПСС-эй ЦК-гай, …Министрнүүдэй Со…дхон баталан абаһан …гэй ажаһуудалай хэ…хангалгые саашадань хүгжөөхэ, һайжаруулха тухай» тогтоолые халуунаар һайшааһан байна. Энэ тогтоол хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгада парти болон правительствын зүгһөө саг үргэлжын анхарал, оролдолго гаргадагые эли тодоор гэршэлнэ.

Манай нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд — апрелиин 16-да бултадаа нэгэ хүн шэнгеэр субботнигто гараха гэжэ шиидэбэ. Энэ үдэр бүхы хүдэлмэрилэгшэд ажалдаа гаража, 10 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ, 4 мянган түхэригыень арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада оруулха юм.

Болохоёо байһан коммунис субботник тухай политинформаторнууд, агитаторнууд коллективүүд соогоо хөөрэлдөө үнгэргэнэ. «Субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадая!» гэһэн уряа лозунгууд үлгэгдөө.

К. ЧАЗОВА,
«Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй партийна организациин секретарь.

ДЭЛИСЭНЬ УЛАМ ҮРГЭДЭНЭ

…ортаж

…ой оньһожоруу…отрядай ажал …тэй танилсахаяа …тог» гэжэ газарта …эхэ хонидой ота…жэ ерэбэбди. Га…рай дулаахан амис…орһондо эндэ хү…аһан хүнүүд ехэл …хюунүүд. Уша…аа Борьёогой сов…ряалан болон нуга …дээрэ органическа …гаргаха харюу…хүдэлмэри түлэг …ябуулагдажа үргэл… Тус отрядай на…ажахын дүршэлтэй …р Евгений Петро…ехэл сүлөөгүй …бульдозертой трак…хажуу талада тон…оно. Тэрээнтэй хам…тракторист Ни…Семёнович Пенский …ойро байһан тэб…сагаан магнетогойнь …тааруулжа ядан…

…деталь ехэл хуу…һэлгүүрхээр болоо. …үни хада абажа …м. Амаралтада га…д, үсэгэлдэр курорт…ерээб. Минии …юу хэжэ бай…гэжэ һанаа үнеөндэ …үглөөнэй ажалдаа …вүхэдтэеэ хүдэлэл…аб. Тиигээд тех…шалгаха, хараха сү…болоогүй, минии …ондоо хүн ажаллаа …тэрэнэймни арга …болоогүй ёһотой, — …дые даагша бидэн…

…нэй эбдэржэ һаа…, — гэжэ асуухадам…тэрэ нигэжэ ха…

…даа, һаяхан, хахад …болоо. Энэшье ду…мэнэ гэһээр усадха… Ингэжэ байдаггүй … Яагаа аягүй бай…оробо гээшэбибди. …таанадай ерэхэдэ, — гээд уруу дуруу болошоно.

Уданшьегүй тракторнай хүхэ утаа гарган, шэхэ дүлиирмөөр наяршаба. Евгеничи Петровичой ехэл шадамараар энэ тэрыень нишэтиишэнь мушхаһаар байтарнь, абяаниинь нэгэ бага аалидажа, ойр тойрон нойрһоо һэриһэндэл үзэгдэхэ юм. Тиигэһээр бульдозертой трактор обоолоотой шэбхэдэ дүтэлжэ, урдахи адар томо түмэрөөрөө нютагай үтэгжүүлгые урагшань түлхихэдэнь, шэбхэ ашадаг түхэсэрэлгэ тэрэниинь удхалан абаад, автомашинын кузов руу хэжэрхихэ юм. Энэ түхеэрэлгэдэнь механизатор нүхэр Пенский ехэл дүршэлтэйгээр ажаллана. Хоёр-гурбан минута болоншьегүй автомашинын кузов дүүрэшэнэ. Энээнэй ябахалаарнь хоёрдохи автомашина тэрэнэй һуурида ерээд тогтошоно. Эдэ бүгэдые харахада, ехэл һонин байгаа һэн.

Сүлөө саг һамбаашалан, Е. П. Белыхтэ дүтэлжэ, газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ габшагай гурбан һарын туршада хэхэ ажал тухайнь һонирхоходомнай:

— Юрэнхы дээрээ энэ харюусалгатай хаһамнай һаял эхилжэ байна гээшэ. Энэ талаар совхозой дирекци, партком, рабочком бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Отрядуудай, звенонуудай, луговодуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Дүнгүүдынь хаһа саг соогоо сосолгдохо юм. Мүн бидэнэртэ материальна болон моральна урмашуулганууд зохёогдонхой. Хүдэлмэридөө гараагүй, ажалай журам эбдэһэн хүнүүдтэ шангахан зэмэ тохогдохоор хараалагдана. Иимэ хүнүүд шагналһаа болюулагдаха ушартай, — гэжэ хэлэһээр, тэрэ трактор тээшээ гэшхэлшэбэ.

Тарялан, сабшалангай үрэжэл һайжаруулха гурбан һарын туршада эдэнэр үшөө ехэхэн хүдэлмэри хэхээр түсэблэнэ. Тус отрядай гэшүүд энэ хугасаа соо 6-7 мянган тонно наг шэбхэ шэрэхэ юм. Энээнэйнь табан мянган тонноонь нуга сабшалан дээрэ гаргагдаха ушартай. Мүнөө үдэртэ дунда зэргээр 230-240 тонно нютагай үтэгжүүлгэ шэрэгдэнэ. Энэ хүдэлмэридэ Петропавловкын автотранспортна предприятиин табан автомашина табигданхай. Жолоошод Рауль Баязитович Зарипов, Александр Иванович Бриков, Николай Александрович Югов, Николай Спиридонович Хороших, Виктор Андреевич Черкасов гэгшэд наг шэбхэ зөөхэ үдэрэйнгөө даабарие холо үдүүлнэ. Бидэнэй ниишэ ерэһэн үдэр эдэ автомашинанууд Булагай сабшалан тээшэ таһалгаряагүйгөөр һүндэлэлдэжэ байгаа һэн.

— Бидэ энэ жэлэй ургасын түлөө бүхыдөө 24,5 мянган тонно наг шэбхэ гаргажа, хараалагдаһан түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Байгша оной түрүүшын гурбан һара соо 5,7 мянган тонно нютагай үтэгжүүлгэ шэрэгдээ. Иихэдээ дүн хамта 30 мянган энэ сэнтэй үтэгжүүлгэ тарялан болон нуга сабшалан дээрэ зөөгдэхэнь, — гэжэ тоо бүридхэгшэ С. И. Поломошнов тайлбарилна.

Эдэ бүгэдын ашаар тус ажахы энэ жэлдэ баян ургаса үргүүлхэ дүүрэн аргатай. Һаядаа эдэнэрэй хараалһан зорилгоёо бэелүүлхэ байһандань батаар найдахаар. Мүн эндэ газар уһалха, минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха хүдэлмэринүүд үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Тобшолон хэлэбэл, эдэ үдэрнүүдтэ совхозой сабшалан, поли дээрэ газарай үрэжэл һайжаруулжа, найдамтай ургаса үргүүлхэ тэмсэл улам үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байна.

Д. ДОНДОКОВ,
манай тусхай корр.
Зэдын район.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) тракторист Н. С. Пенский, отрядые даагша Е. П. Белых, автомашинын жолоошон Р. Б. Зарипов, тоо бүридхэгшэ С. И. Поломошнов гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

П. ВЕРШИНИНЭЙ фото.

…НДЭР БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

…дэр Улаан-Үдэдэ Бу…гүрэнэй Ленинэй ор…оперо болон баледэй …ческэ театр соо рес…н колхоз, совхозуудай …бригаднуудай бри…удай, нуга сабшалан …мелиоративна хүдэлмэ…илдэг отрядуудай на…удай, хартаабха бо…кукуруза ургуулдаг зве…даагшанарай, райо…агропромышленна нэ…удэй болон ажахынуу…ахамад агрономуудай, …инженернүүдэй семи…өөн болобо.

…тарялангай ажалда …подряд нэбтэ…1983 ондо хүдөө ажа…продукци ехээр үйлэд…хэмжээ ябуулганууд …өөн дээрэ тодорхой…

…семинар-зүблөөндэ пер…райкомуудай нэгэдэхи …арьнар хабаадалсаа. Семинар-зүблөөе Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. Б. Саганов** нээгээ.

Республикын хүдөө ажахын министр **В. У. Дарханов** зүбшэгдэхэ асуудалаар элидхэл хэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ республикын «Госкомсельхозтехникын» түрүүлэгшэ **В. М. Пуховской**, Хүдөө ажахын министерствын таһагай начальник **З. Р. Будаев**, Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой түрүүлэгшэ **В. В. Смолин**, Хяагтын районой Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир **А. Д. Убушеев**, Улаан-Удын районой Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын директор **Л. П. Бурков**, Кабанскын районой Оймороой совхозой хартаабхашадай звеное даагша **И. С. Лобанов**, Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой тракторна бригадын бригадир **И. К. Якимов**, Улаан-Удын районой Оронгын совхозой хартаабхашадай звеное даагша **Ж. Ц. Цыденов**, Хориин районой Үдын совхозой кукурузашадай звеное даагша **Н. Ц. Бодиев**, Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир **Ф. Д. Заболотский**, Загарайн районой Онохойн совхозой ороохото ургамалнуудые ургуулагшадай звеное даагша **З. Г. Габдулин**, Хяагтын районой «Родина» колхозой кукурузашадай звеное даагша **Г. Н. Дампилов**, Хурамхаанай районой Һахалиин совхозой тракторна бригадын бригадир **Г. С. Серебренников**, Захааминай районой Хамниин совхозой тракторна бригадын бригадир **Е. Б. Джипов**, Хэжэнгын районой Могсохоной совхозой тэжээл бэлэдхэлгын цехэй начальник **Б. Р. Санжимитыпов**, Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир **Д. Г. Раднаев**, Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой ахамад агроном **И. М. Козлов**, Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозой ЛМО-гой начальник **В. Ц. Бальжинов**, Яруунын районой «Победа» колхозой тэжээл үйлэдбэрилдэг бригадын бригадир **Б. Б. Цыренов** гэгшэд хабаадаба.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** семинар-зүблөөндэ хабаадажа, үгэ хэлээ. Тус семинар-зүблөөндэ республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов**, партиин обкомой секретарьнар **В. Г. Бирюков, А. А. Бадиев, В. Ф. Лысов**, профсоюзуудай областной соведэй түрүүлэгшэ **А. Д. Чукаев** болон бусад хүтэлбэрилэгшэд хабаадаа.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ ШАДАБАРИИЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

БҮХЭСОЮЗНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИ

ТБИЛИСИ. (ТАСС). Партиин политикые олониитын зохёохы ажал ябуулгатай ниилүүлэн, партийна эхин организацинууд арад зоной дунда хүдэлдэг. Тэдэнэр хэр дайшалхы шадабаритайгаар ба үүсхэлтэйгээр хүдэлнэб? КПСС-эй эхин организацинуудай ажал ябуулгые мүнөөнэй эрилтэнүүдэй хэмжээндэ ямар арга замаар хүргэхэб, партийна эхин организаци бүхэнэй өөрынгөө коллективтэ партиин хараа бодолые хэлбэришэгүйгөөр дүүргэдэг байхын тула юу хэхэ хэрэгтэйб?

Эдэ асуудалнууд Грузиин ниислэл хотодо нээгдэһэн бүхэсоюзна научно-практическа конференциин гол анхаралда байгаа. Тэрэнэй темэнь гэбэл, «Ажалшадай ниитын болон үйлэдбэриин эдэбхи үүсхэлые хүгжөөлгэдэ, журам бэхижүүлгэдэ, хүдэлмэриин онол аргые нарижуулан һайжаруулгада партийна эхин организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ тухай» юм. Партийна эхин организацинуудай секретарьнар, КПСС-эй ЦК-гай, союзна республиканууудай Компартинуудай ЦК-нуудай, партиин крайкомуудай, обкомуудай, горкомууд болон райкомуудай, олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дамжуулдаг хэрэгсэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, общество шэнжэлдэг эрдэмтэд, Совет Армиин полит-хүдэлмэрилэгшэд тэрээндэ хабаадаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Грузиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. А. Шеварднадзе конференцие нээгээ. Манай конференци ниитэ партийна удха шанартай юм гээд тэрэ хэлээ. Тэрэнэй ниитэ партийна шэнжэнь юугээр тодорхойлогдоноб гэбэл, тэрэ теориин ба бодото байдалай ойлгомжоор ажалшадай ниитын ба үйлэдбэриин эдэбхиие хүгжөөлгэдэ, журам һайжаруулгада, хүдэлмэриин онол аргануудые нарижуулан һайжаруулгада партийна эхин организацинуудай үүргые дээшэлүүлгэтэй холбоотой бүхы партида тон шухала удхатай асуудалнуудые хаража үзэхэ болоно. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй һүүлээрхи энэ түрүүшын бүхэсоюзна конференциин партиин үндэһэ һуурииь болодог эхин организацинуудай ажал ябуулгын имагтал эдэ талануудые шэнжэлжэ үзэхэ байһаниинь шухала удхатай. Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, нүхэр Ю. В. Андроповой заабаринуудые түрүүшын ээлжээндэ бодото дээрэнь бэелүүлхэ зэргэтэй партийна эхин организацинуудай, ажалша коллективүүдэй хүдэлмэриин асуудалнуудта бүхы партиин анхаралые хандуулха шухала гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет нимэ конференцие зарлахадаа, онсолон тэмдэглэнэ.

Конференци үнгэргэхөөр Тбилиси шэлэгдэһэн байгаа. Энэ ушарта бидэ онсо анхарал олгонобди. Юундэб гэбэл, партиин Тбилисиин горкомоор КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой гараһанһаа хойшо 10 жэл үнгэрһэн хойно конференци хүдэлмэреэ эхилнэ бшуу. Республикадахи байдалые үндэһөөрнь һайжаруулха, тэрэнэй экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, коммунис байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэдэнь ажалшадта туһалха зорилготойгоор Грузиин коммунистнууд болон ажалшадта хандуулагдаһан энэ шухала партийна документ, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи шиидхэбэринүүд абтаһан байгаа юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор болоһон болохотой һайн хубилалтанууд тухай хэлэхэ зуураа, бүхы бүтээгдэһэн юумэн партийна эхин организацинуудта хэгдэһэн ба хэгдэжэ байгаа хүдэлмэриин үрэ дүн болоно гээд Э. А. Шеварднадзе онсолон тэмдэглээ. Дутуу дундануудые усадхахын, партийна ба гүрэнэй журамые бэхижүүлхын, кадрнуудай политикые зүбөөр шиидхэхын, экономическа ба социальна ажабайдалдахи һайн үйлэ хэрэгүүдые батадхахын түлөө нэтэрүү ба хайра гамгүй тэмсэл ябуулагдаһан байна.

Ажал хэрэгтээ зохёохы ёһоор хандадаг байһые парти һургадаг, коммунис байгуулалтын түсэбүүдые бэелүүлхэдээ тодорхой һайнаар хүдэлхэ эрилтэ табидаг юм. Гэбэшье зохёохы онол аргануд өөһэдөө мүндэлдэггүй, имагтал зохёохы оршон байдалда, партийна эхин организацинуудай хүтэлбэри доро бүхы коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар, хүн бүхэнэй урда бодото тодорхой зорилгонуудай табигдадаг байхада, тэдэ бүридхэгдэдэг, хүгжөөгдэдэг байна. Тиихэдэл бүхы үнгэрһэн, хуушарһан юумэн зайсуулагдажа болохо. Зохёохы оршон байдал шэнэ үүсхэл гаргаха, ямаршье хэрэгтэ шэнээр хандаха арга бии болгодог.

Ерээдүйн парти, шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй парти гээд манай парти тухай В. И. Ленин хэлэдэг байһан. Партиин бүхы хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулхын түлөө шэнэ үүсхэлнүүдые ба шэнэ уряануудые гаргаха ёһотой гэжэ парти тоолодог. Уряануудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө парти оролдодог, бидэнние уряалдаг юм.

Бүхэсоюзна конференци нэгэн доро научна ба практическа конференци болоно. Эдэ хоёр тала, хоёр хараа бодол тэрэнэй бүхы хүдэлмэриин шэнжэ ба шэглэлые тодорхойлхо байна.

Шэнэ түхэлэй партиие байгуулгын эхи табиһан, партийна эхин организацинуудай болон тэрэ үеын заводской социал-демократическа ячейкэнүүдэй шанар шэнжэдэ ба удхада онсо анхарал хандуулһан «РСДРП-гэй хоёрдохи съездын 80 жэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол конференциин урда тээ толилогдоһон байгаа. Олониитын дунда агитационно, идхан номнолгын болон эмхидхэлэй хүдэлмэри үнгэргэхэ гол пунктнууд гэжэ В. И. Ленин тэдэниие тоолодог байһан юм.

Ороной элдэб районуудай партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин бодото дүй дүршэлые согсолходо, конференци туһалха байна. «Түбэй газарнуудтахи, нютагуудтахи бодото дүй дүршэлые ехээр шудалха» шухала гэжэ бэшэһэн В. И. Ленинэй заабарие бидэ эндэшье дүүргэхэбди.

Гол шухала шэглэлнүүдтэ партийна, гүрэнэй, ажахын органуудай, ажалша бүхы коллективүүдэй ажал ябуулгые элсүүлхэ шухала гээд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ нүхэр Ю. В. Андропов онсолон тэмдэглээ һэн. Иимэ гол шухала шэглэлнүүдтэ партийна эхин организацинуудай ажал ябуулга элсүүлэгдэнэ. Тэдэнэй нэрэ хүндөөр манай бүхы партиин нэрэ хүндэ тодорхойлогдодог гээшэ.

«Ажалшадай эдэбхиие хүгжөөхэ, журам бэхижүүлхэ, хүдэлмэриин онол аргануудые нарижуулан һайжаруулха гээшэ партийна эхин организацинуудай гол шухала зорилгонууд мүн» гэһэн элидхэл КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов хээ.

Юрий Владимирович Андроповой үнэн зүрхэнэй амаршалгые, конференциин хүдэлмэридэ амжалта хүсэһэн һайн һайхан хүсэлэнгүүдые таанадта, нүхэдүүд, сэдьхэлээ ханангяар дамжуулнаб, гээд тэрэ хэлээ. Тус конференцие үнгэргэлгэ хадаа нютаг нютагуудта бии болоһон олон янзын дүй дүршэлдэ КПСС-эй Центральна Комитедэй ленинскэ ёһоор анхаралтайгаар хандадаг байһанай үшөө нэгэ жэшээ болоно. Тэрэниие бодожо үзэхэ, үнэтэй сэнтэй, ниитэ удха шанартай бүхы юумые согсолхо, энэ дүй дүршэлые бодото байдалда хайшан гээд хэрэглэбэл дээрэб гэжэ хамтааран бодожо үзэхэ шухала.

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн болон ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй найруулһан социально-экономическа зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар коммунис партиин, бүхы совет арадай шударгы шангаар хүдэлжэ байһан оршон байдалда конференци үнгэрнэ. ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ, ССР Союзай 60 жэлэй ойтой дашарамдан үнгэргэгдэһэн баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэ дотор «Карл Марксын һургаал ба СССР-тэ социалис байгуулалтын зарим асуудалнууд» гэһэн статья доторнь табигдаһан зорилгонуудые шиидхэхэ арга замууд тухай гол шухала бодомжонууд үгтэнхэй. Ажалшадай ажалай ба ниитын-политическэ эдэбхиие дээшэлүүлгэдэ, тэдэнэй зохёохы эдэбхи үүсхэл ба бэеэ даадаг ябуулгануудые хүгжөөхын тула эрхэ байдал байгуулгада гол шухала удха шанар олгогдоно. Партийна эхин организацинуудай дайшалхы шадабарие бүхы талааарнь дээшэлүүлгын шухала байһаниинь эндэһээ илангаяа тодоор харагдана.

Ажалшадай аша туһада һайн дураараа алба хэлгэдэ, социализмын ба коммунизмын түлөө тэмсэлдэ бүхы ажал ябуулгаяа зорюулһан манай парти дэлхэйе революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгаха түрүү зэргэдэ ябаһаар мэнэ 80 жэл болохонь гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ. Үндэһэ һууринь болгошо партийна эхин организацинуудай хэр бата, найдамтай байһаарнь партиин ажамидаралта хүсэн ехэтэ тодорхойлогдодог юм.

Шэнэ түхэлэй пролетарска парти байгуулха зуураа, В. И. Ленин болбол доодо шатын организацинууд аман дээрээ бэшэ, харин ажал хэрэг дээрээ тэрэнэй эмхидхэлэй гол үүрынь болохо ябадал туйлаха шухала гэжэ заадаг байгаа. Хүгжэлтэ түгэс социализмын шата дээрэ үргэн олон цеховэй организацинуудтай, партийна бүлэгүүдтэй эхин организацинууд партиин политикые бодотоор бэелүүлхэ, экономическа, социально-политическэ ба хүмүүжүүлгын зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ улам ехэ үүргэ дүүргэдэг, олониитые партитай нягтаар холбодог болонхой. Энэ ушарта общество дотор КПСС-эй нэрэ хүндын ба нүлөөгэй үргалтын бодото жама ёһон эли тодоор харагдана бшуу.

Манай ажахын-экономическа хүгжэлтын нэн түрүүн мүнөө үеын гол шэглэлһээ — экономикые эршэмтэйгээр эрхилхэ, научно-техническэ дэбжэлтые улам түргэдхэхэ, материальна болон ажалай нөөсэ хүсэнүүдые бүри зүбөөр хэрэглэхэ, түрүүшын ээлжээндэ хүдэлмэриин шанарай үрэ дүнгүүдые дэбжүүлэн табиха ябадалһаа уламжалан, эхин парторганизацинуудай дүүргэдэг үүргэ бүри дээшэлнэ. Манай обществын хүгжэлтын шухалын шухала асуудалнуудаар партиин абаһан тогтоолнуудай ажалша коллективүүдэй үдэр бүриин бодото байдалда тодорхойгоор бэелүүлэгдэдэг байхынь түлөө доодо шатын организацинууд харюусадаг гээшэ. Партийна организацинуудта түшэглэнгүйгөөр мүнөө социальна хүгжэлтын зорилгонуудыеньe амжалтатайгаар шиидхэхын аргагүй бшуу.

Социалис демократиие улам саашадань нарижуулан һайжаруулха, тодорхойлон хэлэбэл, сэхэ үйлэдбэри дээрэ демократическа гурим бэхижүүлхэ гээшэ гол шухала удха шанартай. Социалис обществын хүмүүжүүлгын улам ехэ боложо байгаа арга боломжонуудые бэелүүлэн хэрэглэлгэ, хүнэй граждан үндэр һайхан шэнжэ шанарые, коллективис, патриотическа ба интернационалис ухаан бодол ба ёһо заршам бүридүүлгэ партийна организациһаа сэхэ дулдыдадаг юм.

Ажалша коллективэй политическэ гол хүсэн байха зуураа, партийна эхин организаци Конституциар олгогдоһон үргэн ехэ эрхэнүүдээ тэрэнэй бэелүүлхэдэнь эдэбхитэйгээр туһа хүргэхэ үүргэтэй. Тэрэ хадаа ажалша коллективэй ажал ябуулгын болон хүгжэлтын али бүхы аша талын түлөө, тэрээн дотор эмхитэй һайн морально-политическэ оршон байдал байгуулхын түлөө, ниитэ хэрэгтэ тэрэнэй оруулдаг хубитын түлөө партиин үмэнэ харюусадаг юм.

Мүнөө КПСС-эй зэргэнүүдтэ 18 миллион 118 мянган коммунистнууд бии. Партиин социальна бүридэлдэ хүдэлмэришэд түрүү һуури эзэлнэ, тэдэнэй тоо 8 миллион болодог. Колхозниугуудтай хамта тэдэнэр бүхы коммунистнуудай гурбанай хоёр хубинь болоно гээшэ. Мүнөө үедэ 426 мянган эхин парторганизацинууд тоологдоно. Тэдэнэй гурбанай нэгэ, хубиһаа олонхинь үйлэдбэриин коллективүүдтэ хүдэлдэг, тэндэ ороноймнай ажал хэжэ шадаха хүн зоной 70 процентһээ үлүүнь ажалладаг байна. Эдэ бүгэдэ партийна организацинуудай эмхидхэлэй-политическэ горитой ехэ арга боломжонууд тухай гэршэлнэ гээшэ.

Ажал дээрэхи эдэбхи хэшээлэй гол зүйлынь хадаа үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилгоор социалис экономикын дотоодын арга нөөсэнүүдые эгээл үлэмжэ дүүрэнээр хэрэглэхэ ябадал, мүн болоно. Тэдэниие ашаглаха, мүн предприятинууд дээрэхи ажахын ажал ябуулгые партиин экономическа политикатай бүрин тааралдуулха ябадал хангаха гээшэ партийна организацинуудай уялга мүн. Коллективүүдэй экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэхэ тухай гаргагдадаг анхарал оролдолго тэдэнэй гол шухала хэрэгынь байгаа, байһааршье.

Табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ асуудалнууд дээрэ тогтоходоо, И. В. Капитонов иигэжэ онсолон тэмдэглээ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор, түбэй газарта болон нютаг нютагуудта горитой хүдэлмэри дэлгэрүүлэгдэбэ. Үндэр бүтээсэтэ ажал, олониитын эдэбхи үүсхэл урмашуулдаг, мүн дутуу дунда зүйлнүүдые дабан гараха зорилготой экономическа болон эмхидхэлэй шэнжэтэй үргэн ехэ хэмжээнүүдые партиин Центральна Комитет, тэрэнэй Политбюро бэелүүлжэ байна. СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана.

Эхин парторганизацинууд коллективүүдэй эрхилдэг ажахын ажал ябуулгада гүн гүнзэгыгөөр анхарха, ашаг үрэ болон шанарые дээшэлүүлгые гол анхаралдаа табиха, гүрэнэй аша туһые сахихын түлөө табигдадаг эрилтые бүри шангадхаха уялгатай. Энээнтэй дашарамдуулан, продукци эльгээхэ түсэбүүдээ, договорнуудаар абаһан уялгануудаа хэлсээнгүйгөөр дүүргэхэ хэрэгтэ анхарал хандуулагдаһан байна. Ажахын тогтууритай һайн холбоо барисаанай түлөө тэмсэл хүдэлмэриин газар дээрэһээ эхилдэг, бригаданудта, цехүүдтэ эрхилэгдэдэг юм. Энэ тэмсэлэй үрэ дүнгүүд хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй өөрынгөө уялгануудые үнэн сэдьхэлһээ дүүргэһэнһээнь сэхэ дулдыдаха байна. Эндэл партийна организацинуудай үзүүлдэг нүлөөн илангаяа эдэбхитэй байха ёһотой.

Ажабайдалда ажахын тоосоото бригаданудай батаар һууриижаха тухай партийна анхарал оролдолго гаргаха, тэдэниие коммунистнуудаар бэхижүүлхэ, тэндэ партийна бүлэгүүдые зоримгойгоор байгуулха хэрэгтэй. Тодорхой һайнаар ба ажалша шадабаритайгаар хүдэлмэрилхын тулада КПСС-эй Уставаар олгогдоһон захиргаанай ажал ябуулгые хиинаха эрхэеэ партийна организацинууд улэмжэ һайнаар хэрэглэхэ уялгатай. Өөһэдынгөө дутагдалнуудые зайлашагүй бэрхэшээлнүүд гэдэгээр сагааруулха гэжэ оролдодог ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэдэй һэдэлгэгүүдтэй эрид шууд тэмсэхэ шухала. Асуудалнуудые гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлээд байхадаа, эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын бүхы ажал ябуулгатай холбоотой байхадаа, хиналтынь хүсэ нүлөөтэй байхада партийна хиналта хүсэтэй байдаг юм.

Социалис мүрысөөн хадаа олониитые элсүүлдэг хүсэтэ арга зэбсэг мүн. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, бүхы түрэлэй арга нөөсэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, бүри хэмжээгээр алмаха, бусад үрэ дүнгүүдые һайжаруулха хэрэгтэ тэрэниие хараадуулхадаа, партийна организацинууд зүб юумэ хэнэ гээшэ. Ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөнэй ехэхэн арга боломжонуудые бүрин дүүрэнээр хэрэглэхэ шухала. Энэ жэлдэ тус хүдэлөөнэй 25 жэл гүйсэхэнь.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюуртa).

Партиина ажабайдал

МАЛ АЖАЛАЙ АШАГ ОЛЗО ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Захааминай районой ажахынуудта мал ажалые хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэриин байдал тухай партиин райкомой тоосоон КПСС-эй обкомой бюрогой заседани дээрэ байгша оной январь һарада зүбшэн харагдаа һэн. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэхи гол һалбари гээгдэлдэ ороо, малай үбэлжэлгын үедэ горитой дутагдалнууд бии байһаар. Гэбэшье мал ажалые саашадань хүгжөөхэ бодото хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэгүй, партийна, совет болон ажахын органууд эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулна гэжэ КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоол дотор тэмдэглэгдэнхэй.

Жэл бүри райондо үнеэдэй 25 процентнь, эхэ хонидой 19 процентнь, гүүдэй 35 процентнь түл асарнагүй. Үнеэн бүриһөө 1600 килограммһаа дээшэ һүн һаагданагүй, залуу үхэр малһаа сүүдхэдэ дунда зэргээр миил 230—300 грамм нэмэлтэ шэгнүүр абтана, хониинһоо 2,5 — 3 килограмм нооһон хайшалагдана. 1982 ондо совхозуудай үхэрнүүдэй 6,4 процент, хонидой 10,7 процент гарзалаа. Бүхыдөө 100 эхэ малһаа 51 тугал, 67 хурьган, 57 унаган түлжүүлэгдэһэн байна. Тиихэдэ малай тэжээл багаар үйлэдбэрилэгдэнэ, зооветеринарна албан муу байдалтай, эмнэлгэ-һэргылэлгын хүдэлмэри саг болзортоо эрхилэгдэнэгүй, залуу мал түргэн түлжүүлхэ технологи хазагайруулагдаһаар.

Гэхэтэй хамта районой хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ гүрэн ехэ мүнгэ һомолно. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада бүхыдөө 3,5 миллион түхэриг ашаглагдаа. Энэл хугасаада 2 мянган тонно багтаамжатай агрохимкомплекс Дүтэлүүр тосхондо, 1500 толгой жэжэ үхэрнүүдые шахан таргалуулха Нуртын комплекс, 480 үнеэдэй байха дүрбэн байра, 1800 хонидой 3 байра баригдаа. Харацайн, Санагын болон Ёнгорбойн совхозуудта АВМ ашаглалгада оруулагдаһан, хоёр-хоёр бүлын ажаһууха байрын 50 гаран гэр бодхоогдоһон байна. Хүдөө нютагуудта электрын элшэ хүсэ дамжуулха 156 километр утаһан татагдаа. Харацайн, «Михайловский» совхозуудай малай үбэлжэлгын бүхы байранууд электрын гэрэлтэй болонхой.

Урда жэлэйхиһээ бага бэшэ малай тэжээл байгша үбэлжэлгэдэ нөөсэлэгдөө һэн. Тэрэнэй шанар һайжаруулха, буйлуулха, хадагалха түрүү аргануудые нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүд абтана.

Мал ажалые тусхай шэглэлтэй болгохо, үхэрнүүдые нэгэ газарта суглуулжа, олоор харууһалха дүршэл хэрэглэгдэнэ. Мяхалиг мал шахан таргалуулха, гунжадые илган һааха отделени эмхидхэгдэжэ, тугалнуудые бригадна онол аргаар харууһалга эрхилэгдэнэ. Залуу мал шахан таргалуулжа, түргэн түлжүүлхэ талаар түрүүшын алхам хэгдээ. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, «Михайловский» совхозуудта тус тустаа 850 ба 700 тугал, буруу нэгэ газарта байлгагдажа харууһалагдана.

Районой партийна, совет, хүдөө ажахын органуудай ябуулдаг эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин гол хараа удхань хадаа мяхалиг үүлтэрэй үхэрнүүдые һайнаар үсхэбэрилгэ болоно. Гэхэ зуура хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа бэелүүлхын хойноһоо хиналта ёһын тэдысэ эмхидхэгдэнэ, эхилһэн хэрэгүүдээ заабол эсэстэнь хүргэхэ гэһэн эрилтэ һуладана. Жэшээнь, «Закаменский» гэжэ ажахынууд хоорондын нэгэдэлдэ залуу мал шахан таргалуулгые һайжаруулжа, мяха үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ тухай тогтоол КПСС-эй райкомой бюро, райсоведэй гүйсэдком абаа һэн. Теэд тэрэ тогтоолынь муугаар дүүргэгдэнэ. Нуртын комплексдо өөһэдынгөө хүсөөр тэжээл үйлэдбэрилгые ургэдхэхэ хүдэлмэри ябуулагданагүй. Тэжээл буйлуулагдангүй малда эдюулэгдэнэ. Тинмэһээ нэмэлтэ шэгнүүр мүртэй абтанагүй. Тус нэгэдэлэй ажахынууд хоорондын харилсаа холбоон һула байһаар.

Ушар нимэһээ районой агропромышленна нэгэдэл, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд ойрын сагта һүнэй ба мяхалиг үүлтэрэй тугалнуудые амяарлан, һайнаар харууһалха тусхай бригада, гүүртэнүүдые эмхидхэжэ, тэндэ эрхим малшадые, коммунист болон комсомолшуудые эльгээжэ, ажалыень бодотоор эмхидхэхэ зэргэтэй.

Тиихэдэ һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй олонхинь хараалагдаһан даабаринуудаа дүүргэнэгүй. Үнеэдһээ тугал абаха, һаагдаха гунжадые бэлэдхэхэ хүдэлмэри һуладана, тэжээл буйлуулха цехүүд тон үсөөн. Фермэнүүдтэ хүдэлмэришэд дуталдана, ажалынь муугаар эмхидхэгдэнэ, ажалай ба үйлэдбэриин журам хазагайруулагдана. Зарим коллективүүдтэ социалис мүрысөөнэй нүлөөе шангадхаха хэмжээнүүд абтанагүй. Һүнэй шанар, хэмжээе дээшэлүүлхэ ашаг ехэтэй цеховэ-поточно болон бригадна онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала болоно.

Адуун һүрэг һайн шанартай, хүнгэн сэнтэй мяха үгэдэг гээшэ. Түрүү адуушад: «Михайловский» совхозой И. Б. Бадмаев, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой Д. Ц. Раднаев, Далахайн совхозой Б-Р. Гончиков болон бусад 100 гүүн бүхэнһөө 90—100 унага түлжүүлжэ шадана. Гэбэшье энэ һалбари тон удаанаар хүгжэнэ. Гүүдһээ үсөөн унагад абтана, һайн үүлтэрэй асарганууд асарагданагүй, Ойрын жэлнүүдтэ үйлэдбэрилэгдэхэ мяханай 30 процентыень адуун һүрэгһөө абадаг болохо зорилго табигданхай гэжэ тэмдэглэлтэй.

Түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэлэй даабарие бэелүүлхэ хэрэг малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэлгэһөө дулдыдаха байна. Тэжээлээр дутамаг энэ жэлдэ зарим ажахынуудта энэ харюусалгатай хаһа муугаар үнгэрнэ. Жэшээнь, Хамниин совхоздо (директорынь Ж. Ц. Ванкеев, парткомой секретарь В. Б. Соктоев) энэ үбэлжэлгын үедэ 147 үхэр, 208 хонин, олон тугал гарзалаа. Хиналтын һула байһанһаа боложо, үбһэ, зелёнко ехээр гаргашалагдана.

Тиихэ зуура сагаан эдеэ абалга Далахайн, Харацайн, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Хамниин совхозуудта доошоо ороһон байна. Үхэрэй, хонидой гарзалалга Харацайн, Далахайн совхозуудта олошороо.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй эрилтын үндэһөөр бүхы ажахынуудта тэжээл бэлэдхэхэ, олон жэлэй ногоонуудай үрэһэ үйлэдбэрилхэ тусхай бригаданууд эмхидхэгдэхэ ушартай. Тингэжэ байгша ондо инмэ ажалай бүлэгүүдтэ 10 — 15 тонно, райондо бүхыдөө 90 тонно ногооной үрэһэн хураагдажа, ерэхэ жэлдэ тэжээл үйлэдбэрилгые ургэдхэхэ арга олгогдохо болоно. Мүн энэ жэлдэ 500 гектар сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдаха, 4 мянган гектар уһалагдаха, 100 километр посхоод баригдаха, 70 мянган тонно наг шэбхэ, 4 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаха юм.

Мүнөө үедэ ажахынууд хабарай тарилгада бэлэдхэл ябуулна. Техникэ заһабарилагдана, технологическа карта табигдана, хүрэнгын үрэһэн асарагдана, түлишэ-тоһодолгын материалнууд ноосэлэгдэнэ. Эдэ бүхы хүдэлмэринүүдые «Госкомсельхозтехникын» районой нэгэдэл эмхидхэхэ, эрхилхэ зэргэтэй. Гэбэшье тус нэгэдэл арга боломжоёо дутуугаар хэрэглэнэ.

Хүдөө нютагуудта мүнөө 665 коммунист хүдэлмэрилдэг юм. Ажахын болон политическэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ олонхи коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаадана, һайн амжалтануудые туйлана.

Партийна, гүрэнэй ба ажалай журам сахилга шангадхаха тухай КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэри районой ажалша коллектив бүхэндэ һайшаан дэмжэгдээ. Хаа хаанагүй байдалаа гуримтай болгохо, журам наринаар сахиха хэрэг һайжаруулха хүдэлмэрие партийна организацинууд үргэнөөр ябуулһаар.

Тус пленумэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **С. С. Бадмаев** элидхэл хээ. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ «Бурводстрой» нэгэдэлэй ПМК-гай начальник **Д-Н. Б. Будаев**, Далахайн совхозой партбюрогой секретарь **Б. Д. Бадмаев**, Хамниин совхозой ахалагша хонишон **Е. Р. Норбоева**, «Закаменский» совхозой агроном **В. И. Тютрина**, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ болон Ёнгорбойн совхозуудай директорнууд **П. Д. Соктоев**, **С-Д. Банзаракцаев** болон бусад хабаадалсаба.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

АЖАЛАЙ ЗАЛУУ ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ РЕСПУБЛИКАНСКА СЛЁТ МҮНӨӨДЭР НЭЭГДЭХЭ

ЭДЭБХИ, ҮҮСХЭЛЫЕНЬ БАДАРУУЛХА

Мүнөөдэр үйлэдбэриин залуу түрүүшүүлэй заншалта республиканска слет нээгдэхэнь. Залуу үетэнэй энэ уулзалга Буряадай автономито республикын байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярай урдахана болохонь гээшэ.

Түрэл Буряадаймнай ажалшад бүхы арад зонтоёо хамта КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэлсэн, баяр баясхаланта һайндэрөө амжалтануудаар угтахын тула ехэ хүсэлэл оролдолго гаргажа байнхай. Жэшээнь, 1982 ондо үйлэдбэрилэгдэһэн хүдөө ажахын бүхы продукци абалгые үнгэрһэн табан жэлэй жэл бүхэнэй дунда зэргын хэмжээнтэй сасуулбал, 11 процентээр дээшэлээ. Тиихэдэ гүрэндэ таряа, хартаабха, һү, үндэгэ, нооһо тушааха даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ. Мүн арадай ажахын бусадшье һалбаринуудта зарим тэды амжалта туйлагдаа. Эдэ бүгэдэ үйлэ хэрэгүүдтэ залуушуулайшье хубита бии гээд тэмдэглэлтэй.

«Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ — залуушуулай габшагай ажал, эрдэм бэлиг, ба зохёохы хэрэг» гэһэн уряа доро республикын 100 мянга гаран хүбүүд, басагад нэгэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байнхай. Комсомол-залуушуулай 500 шахуу коллектив, 12 мянга гаран хүбүүд, басагад арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёр жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргээ. Республикымнай комсомолой эрхим түрүү түлөөлэгшэд слёдто хабаадахаяа ерээ. Тэдэнэй дундаһаа Улаан-Үдэ хотын барилгашан, «Жилгражданстрой» трестын 1-дэхи СМУ-гай штукатур-шэрдэгшэ Елена Ваулина, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын УРС-ын 575-дахи СМП-гэй 3-дахи столовын повар Любовь Филоник гэгшэдые онсо дурдамаар. Эдэ хоёр басагад Ленинскэ комсомолой шангай лауреадуудай үндэр нэрэ зэргэдэ һаяшаг хүртөө. Гурков (бригадирынь) Бильсус (групкомсоргонь) хоёрой хүтэлбэрилдэг тоннельнэ 16-дахи отрядай комсомол-залуушуулай бригадада ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Тэрэшэлэн комсомолой Алдар Солын дэбтэртэ ЛВРЗ-гэй фрезеровщигуудай Кузькогой (бригадирынь), Арефьевэй (комсоргонь), БАМ-ай 708-дахи СМП-гэй барилгашадай Дементьевэй (бригадирынь), Зайцевай (групкомсоргонь) ударидадаг коллективүүд бэшэгдэбэ.

Ороной Эдеэ хоолой программые шиидхэлсэхэ хэрэгтэ республикымнай хүдөөгэй түрүү залуушуул хубитаяа оруулалсана.

Хурамхаанай районой Улаанай совхозой хонишон Дамба Дамбинов, Кабанскын районой Хандалын совхозой механизатор Николай Калашников, Хориин районой Хандагайн леспромхозой жолоошон Виктор Кащеев, Улаан-Үдын районой Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын һаалишан Жаргалма Очирова, Захааминай районой Санагын совхозой малшан Роман Соктоев болон бусадые эндэ нэн түрүүн дурдалтай.

Эдэнэр лэ социалис мүрысөөнэй манлайда ябана. Түрүү комсомол болон залуушуул ажал хэрэгтээ эдэбхи түгэсөөр, зохёохы шэнжэтэйгээр хандадаг. үүсхэл бададагаг, габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулан хүдэлдэг байна. Жэшээлхэдэ, нарин сэмбын комбинадай Лидия Аберовагай хүтэлбэрилдэг нооһо илгагшадай бригада табан жэлэй хоёр жэлэй 10 һарын түсэбые Буряадай республикын байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баяр болотор бэелүүлхэ гэһэн үүсхэл гаргаа һэн. Тэдэнэр мүнөө хэлэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллажа байна гээд тэмдэглэлтэй. Түрүү бригадын үүсхэлые ажалша олон коллективүүд дэмжэһэн юм. Л. Аберовагай ударидадаг бригадын үүсхэлынь нэн түрүүлэн нарин сэмбын хидэй һайшааһан, эрхимээр хүдэлхэ байһанаа мэдүүлһэниинь гайхалгүй ааб даа. Тэдэнэй дундаһаа Надежда Ноздринагай хүтэлбэрилдэг нооһо илгагшадай коллективые онсолон нэрлэмээр. Юуб гэхэдэ, тус бригадын гашуугад нүхэдэйнгөө үүсхэлые дэмжэхэ зуураа, шэнэ үүсхэл бадаргаһан байна.

Иимэ жэшээнүүдые тоолохо болоо һаа олон байха. Эхэ оронойнгоо байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярай урдахана «Зырянский» совхозой Ангирай фермын комсомол-залуушуулай коллективэй һаалишад үбэлжэлгые эмхитэйгээр, һү һаалиие доошолуулангүй үнгэргэе гэһэн уряатайгаар республикынгаа залуу малшадта хандаһан юм. Мүнөө тэдэнэр абаһан уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхээр зоригжоод, хүсэн түгэлдэрөөр хүдэлжэ байнхай. Түрүүшүүлэй эрхимээр, оролдосотойгоор ажаллажа байһаниинь ехэ һайшаалтай. Юуб гэхэдэ, тэдэнэрэй ажалай онол аргануудые шудалагшад (эндэ түрүү дүй дүршэлэй һургуули бии) үнэхөөрөөл тэдэнэй бодото ажабайдалһаа жэшээ абан хүдэлнэ бшуу.

Тэрэшэлэн Түнхэнэй совхозой түрүү залуу хүдэлмэришэдэй эдэбхитэйгээр, ошотойгоор ажалладаг ушарые тэмдэглэлтэй. Республикынгаа ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха байһанаа мэдүүлээд, габшагайгаар хүдэлжэ байһан комсомол-залуушуулай үүсхэлые Горхоной һургуулиин пурагшад дэмжэһэн байна. Тус үйлэ хэрэг хадаа найдамтай халаанай урган бодожо байһые элирхэйлнэ бшуу.

«БАМ» гэжэ үгэ мүнөө сагта залуу наһанай охи, абьяас харуулһан үгэ болоо гэхэдэ, огто алдуу болохогүй. Юуб гэбэл, Эхэ оронсймнай хизаар бүхэнэй эрхим хүбүүд, басагад XX зуун жэлэй барилга дээрэ габьяа, үльгэр жэшээ харуулан ажаллажа байна бшуу. Тэдэнэй дунда «Комсомолец Бурятии» гэжэ отряд амжалтатай һайн хүдэлжэ байна. Тэдэнэрэй урда ехэ зорилгонууд табигданхай. Отрядай гэшүүд 100-гаад километр утатай гол түмэр замай рельснүүдые дэбдихэ ёһотой. Мүн Таксимо станци бариха даабаритай.

Республикын эрхим түлөөлэгшэдһөө бүридхэгдэһэн коллективэй БАМ дээрэ ажаллажа эхилһэн сагынь —1980 оной август һара. Теэд үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада ехэ юумэн хэгдээ. Ангуушадай ажаһуудаг һууриһаа холо бэшэ мүнөөнэй, гоё һайхан 6 мянга гаран хүн зонтой тосхон бодхоогдоо, һаяын сагта эндэхид спортын залтай, соёлой байшантай болохо юм. Тэрэшэлэн хүүгэдэй саад, больница ашаглалгада тушаагдахаяа байна. Мүнөө отрядай гэшүүдэй олонхидынь гол замай дэбдигдэхэ газарые бэлдэжэ байнхай. Дархашуул Михаил Кокорин, Вячеслав Сумнов, модо отологшод Лев Бороев, Сергей Ефимов, гэрнүүдэй досоо тээхи ажал хэдэг Галина Лигжитова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд «Нижнеангарсктрансстрой» трестын түрүү коллективүүдэй дунда нэрлүүлэгдэдэг болонхой. Жэшээлхэдэ, М. Кокориной ударидадаг коллектив 1982 ондо 215 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бэелүүлээ. Тингэжэ тэдэнэр жэлэйнгээ даабари аяар 42 процентээр үлүүлһэн байна бшуу. Тиихэдэ тус бригадынхидай хэһэн ажалынь «эрхим» гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэһэн, барилгын материалнууд алмагдаһан. М. Кокориной хүтэлбэрилдэг коллектив республикын 60 жэлэй ойдо ажалай бэлэг бэлдэжэ байнхай. Тэдэнэр отрядай улаан булан ашаглалгада тушааха ёһотой.

«Комсомолец Бурятии» отрядай 6 гэшүүдынь КПСС-эй гэшүүндэ абтанхай, 5-ниинь поселково Соведэй депутадуудаар һунгагданхай.

Республикымнай арадай ажахыда хүдөө ажахы ехэ һуури эзэлдэг. Тинмэһээ хүдөөгэй комсомол, залуушуулай ажал хэрэгүүд дээрэ онсо тоггтолтой.

Мүнөө колхоз, совхозуудта 27 мянга гаран хүбүүд, басагад хүдэлнэ. Тэдэнэй диилэнхи олониинь комсомолой гэшүүд, 9 мянгаад залуу үетэн мал ажал дээрэ хүдэлжэ байнхай. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада залуу малшадай тоо 2500 гаран хүнөөр олошороо. Комсомол-залуушуулай коллективүүдэй олошорһониинь мэдээжэ ааб даа. Һүүлэй үедэ манда эрхим залуу һаалишад олошоржо байна. Жэшээнь, Улаан-Үдын районой «... Ильича» совхозой һаалиш... дежда Базарова 1982 даажа байһан үнеэн... пөө 5638 килограмм һү... шадаа. Тиихэдэ энэ сле... баадагшад Кабанскын ...най фабрикын В. Игу... «Байкальское» гэжэ ОП... Шевцова, Прибайкалын ...ной «Зырянский» совхо... Корнакова, Ивалгын тур... үйлэдбэриин ажахын Л. ...чиева гэгшэд 3 мян... тоодо оролсоһон алда...

Лэрбээ 1980 ондо 2... килограммһаа бага б... 200-гаад залуу һаал... һаадаг байһан һаа, ... тоо үнгэрһэн жэлдэ ... ран болоод байгаа. Э... римтануудые дурдахад... нөө республика д... үнеэн бүриһөө дунда... 1684 килограмм һүн ... даг байна гэжэ тэм... хэрэгтэй.

Комсомол-залуушуула... коллектив мал ажал д... дэлжэ байна. Тэдэнэр ... эй обкомой байгуул... циалис Ажалай Ге... Н. Л. Гадвашкинагай, Г. ... даевай нэрэмжэтэ дам... шангай түлөө социалис... сөөндэ хабаадана.

Энэ хөөрөөн соо ... лэб түрүү, эрхим ком... залуушуулай коллек... ажалша бэрхэ хүбүүд, ... гад тухай хэлэгдэбэ. ... хамта ВЛКСМ-эй обком... комуудай болон респу... комсомолой бүхы ... цинуудай урда олон ... рилгонууд, шиидху... асуудалнууд бии гэж... хэлэе. Тэдэнэй шухал... маниинь энэ слёт дээ... шэгдэхэ, хэлсэгдэхэнь ... Тобшолходо, ВЛКСМ-эй ... муудай, комсомолой ... зацинуудай ябуулжа ... эмхидхэлэй, ойлгуулам... хы хүдэлмэри КПСС-... съездын, партиин ЦК-гай ... ноябриин (1982 он) Пл... дэй ВЛКСМ-эй XIX ... шиидхэбэринүүдэй ёһо... лүүлэгдэхэ, эрхилэгд... гэтэй.

Л. БАРТ...
ВЛКСМ-эй об...
нэгэдэхи секр...

Зураглал

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ЗАЛИТАЙДА

АНХА ТҮРҮҮН би Ниные худалдаа наймаанай залуу хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска слёт дээрэ хараа һэм. Үндэршэг нарихан бэетэй, хаб харахан нюдэтэй, түргэн хүдэлсэтэй энэ басаган юундэшьеб анхаралыем ехээр татаһан юм.

Следой ендэр дээрэһээ ажалай түрүүшүүл удаа дараалан үгэ хэлэжэ байба. Тиигэһээ байтар:

— Хоёрдохи трестын 8-дахи столовын кондитер Нина Будаевада үгэ үгтэнэ,— гэжэ слёдые хүтэлэгшэ соносхобо.

Хүнгэн солбоноор гэшхэлэн трибунын саана ошожо, олон зоной урда гараһандаа нэгэ бага сэдьхэлээ доһолон, ажал хүдэлмэри тухайгаа, урдахи зорилгонуудаа яажа бэелүүлжэ байһанаа, мүн дүй дүршэлөөр баян һурган хүмүүжүүлэгшэд тухайгаа тобшоор хөөрэжэ үгөө һэн.

Зүгөөр худалдаа наймаанай эмхинүүдэй түрүүшүүлэй, комсомол-залуушуулай коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй республиканска слёт дээрэ Нина Будаевагай нэрэ үшөөл оло дахин дурдагдаа. Эндэ кондитернүүдэй конкурс эмхидхэгдэжэ, уран гоёор шэмэглэгдэһэн тортнуудай харалга болобо. Һонор, һүбэлгэн ухаатай, уран гартай, шадамар бэрхэ кондитернүүдэй эдэ бүтээлнүүд бултадаа харагшадта һайшаагдажа, алиниинь ильшье илгажа, эрхим гэхэнь хүшэр байгаа бэлэй. Тингэбэшье конкурсын жюриин оролдолгоор эрхимүүдынь тэмдэглэгдэжэ, тэдэнэй тоодо Нина Будаевагай уран гоёор шэмэглэһэн тортнууд оролсоо һэн.

Эрхим ажалайнгаа, бэлиг шадабаринингаа түлөө Нина ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой Хүндэлэлэй грамотаар, дурасхаалта бэлэгээр шагнагдаа. Тиихэдэ «XI табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

— Мүнөөдэр Нина бүхы шагналыемнай гансаараа абаба гээшэ, тиимэһээ үшөө дахин халуунаар амаршалая, — гэжэ комсомолой хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн энеэбхилэн хэлээ һэн. Нээрээшье, Нина энэ слёт дээрэ шалгаран гараа.

Теэд гансашье эндэ тэрэ шалгараа бэшэл. Ажал хүдэлмэридөөшье, нниитын хэрэгтэшье — хаанашье хододоо түрүү зэргэдэ жагсадаг басаган юм.

1978 ондо республиканска конкурсдо түрүүшынхеэ хабаадалсажа, хоёрдохи һуури эзэлээ һэн. Һүүлээрнь, 1980 ондо Красноярск хотодо үнгэргэгдэһэн кондитернууд, официантнууд болон тогоошодой бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсаһан намтартай.

— Нина манай цехэй эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн. Урихан налгай зантай, ажалша бэрхэ энэ басагамнай бултанай дура буляадаг, мүн эрхим шанартай продукци бүтээн гаргадаг юм. Тэрэнэй хэһэн тортнууд хододоо һайнууд, уран гоёор шэмэглэгдэһэн байдаг, худалдаандашье түргөөр ошодог. Хэһэн ажалаараа, туйлаһан амжалтаараа сэдьхэлээ ханаад һуудаггүй, саашадаа бүрил һайнаар хүдэлхэ, олон юумэндэ һурахые хүсэн, эрмэлзэн ябадаг, иимэл ажалша хүн лэ даа, манай Нина, — гэжэ хоёрдохи трестын 8-дахи «Сибирь» гэжэ столовын кондитерска цехые даагша Ольга Степановна Арсентьева хөөрэнэ.

...Һүүлээрнь Нинын байра соо хөөрэлдэжэ һууха үедөө, үнэхөөрөөшье, тэрэнэй ажалгүй байжа шадахагүйнь ойлгогдоо һэн. Тэрэ үедэ Ольга Степановнагай хэлэһэн үгэнүүд эжэлүүдгүй һанаандам ороо бэлэй.

Нина Захааминай районой Шара-Азарга нютагта 1959 ондо түрэһэн юм. Дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр кондитернүүдэй һургуулида ороһон намтартай. Эндэһээ амжалтатайгаар дүүргэжэ, хоёрдохи трестын «Сибирь» гэжэ столоводо кондитераар эльгээгдээ. Урин налгай энэ басаган түрүүшын үдэрһөө эхилэн хамта ажаллаха хүнүүдтээ һайшаагдаһан, саашадаа һайнаар ажаллаха шуналтай байһанаа харуулһан байна.

Тэрэнэй туйлаһан амжалтанууд соо аха нүхэдэйнь, һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хубита оролсоно. Энэ столовын үүдые Нинын анха түрүүшынхеэ татажа ороһон сагһаа хойшо тэрэнэй һурган хүмүүжүүлэгшэ болоһон О. Арсентьева, мүнөө ямар нэгэн юумэ эхилхынгээ гү, али шэнэ арга нэбтэрүүлхынгээ урда һурагшалтаяа зүбшэн хөөрэлдэдэг, тэрэнэйнгээ һанамжа, дурадхалыень дуулахаяа хүсэдэг болонхой.

Нинын ажалладаг коллективтэ хамта дээрээ хори гаран хүн тоологдоно. Эндэ ажалай түрүүшүүл, һурган хүмүүжүүлэгшэд, эдэбхитэй комсомолшууд олон юм. Һурган хүмүүжүүлэгшэд Я. А. Попкова, Н. Л. Тимофеева, Н. Л. Шараффутдинова, Г. М. Буровцева гэгшэд олон жэлэй туршада ажаллажа олоһон дүршэлөө залуушуултай хубаалдадаг. Тэдэнэйнгээ үльгэр жэшээгээр комсомолшууд А. Петрова, З. Буровцева болон бусад урагшаа дабшана гээшэ. Эдэнэй дундаһаа Нинашье амжалта, илалтаяа арьбадхан, шэнэ үдэр бүхэниие ажалай шэнэ-шэнэ амжалтануудаар угтана. Зүб лэ даа, залуу наһанайнгаа залитайда урагшаал, гансал урагшаа дабшан, ажабайдалай нюусануудые, тайлбарилан, арад зондоо аша туһатай ябахаһаа һайхан юун байхаб!

Нина коллектив соогоо нниитын ажал хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулдаг. Железнодорожно районой райсоведэй депутадааршье һунгагдаһан байха. Тэрэнэй үүсхэлээр коллектив соонь элдэб конкурс-харалганууд эмхидхэгдэдэг болонхой.

— Иимэ конкурснуудые эмхидхэн, дүршэл шадабараа хубаалдаха гээшэ һайн хэрэг. Нүхэдэйнгөө хэһэн бүтээлнүүдые хаража, өөрынгөө ажал хүдэлмэри тэдэнтэй жэшээлжэ, дутуу дундануудаа элирүүлхэдэмнай конкурс-харалганууд ехэ нүлөө үзүүлдэг юм. Жэшээ болгон республиканска слёт абаад үзэе. Эндэ хэды олон уран гоёор шэмэглэгдэһэн тортнууд харагшадай нюдэнэй шэмэг болоо гээшэб. Иимэ харалганууд бидэндэ, илангаяа залуушуулда ехэ туһатай ха юм. Эндэһээ бидэнэр олон юумэ мэдэжэ абанабди, олон юумэндэ һуранабди. Һүүлээрнь энэ мэдэсээ ажал хүдэлмэри дээрээ хэрэглэн, шэнэ аргануудые нэбтэрүүлэн, шэнэ бүтээлнүүдые хэнэбди. Иимэ харалганууд үшөөл олоор үнгэргэгдэдэг байгаа һаа гэжэ хүсэнэб.

Ажал тухаймни асууна гүт? Үнэхөөрөөшье, хүнүүд хододоо ажалаарнь һонирходог. Тэдэнэй олонхинь торт, пирожно болон манай хэдэг бусад кондитерска зүйлнүүдтэ дуратай дээрэһээ тэдэнэйнгээ яажа хэгдэдэгээр һонирходог юм. Гэбэшье ажални намда һайшаагдадаг. Хэжэ ябаһан ажалаараа омогорхоноб гэжэ хэлэжэ һаамни, буруу болохогүй бээзэ. Зүгөөр урдамнай үшөөшье ехэ зорилгонууд бии, үндэр эрилтэнүүдшье табигдана. Тиимэһээ һурган хүмүүжүүлэгшэдэйнгээ хажууда үшөөшье һурахаар гээшэ. Үшөөл бага юумэ мэдэнэб, һураха юумэмни олон гээд мэдэрнэб. —гэжэ Нина хөөрөө һэн.

Х. ДОРЖИЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нина Будаева.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ҺОНИРХОЛТОЙГООР ҮНГЭРГЭГДЭНЭ

Долоон хоногой среда бүхэндэ Улаан-Үдын авиационно заводой цех, таһагуудта политинформациин үдэр үнгэргэгдэнэ. Энэ үдэр бригада, участок, мүн хүдэлмэришэнэй бүхы коллективүүдтэ коммунис хүмүүжүүлгын болон уласхоорондын, техническэ дэбжэлтын болон экономикын асуудалаар хөөрэлдөөнүүд болодог.

Политинформатор И. Н. Балдаков жэжэ детальнуудай хэб хэдэг цехтэ ошожо, һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэбэ. Энэнь ажалай журам шангадхаха асуудалда зорюулагдаһан байна.

Пропагандист Н. И. Ристолайнен шэнэ техникын таһагай хүдэлмэрилэгшэдтэ коммунис субботнигуудай түүхэ тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Томо детальнуудые хабсаргадаг цехтэ политинформацинуу бэшээр үнгэрнэ. Цехэй начальник, партбюрогой секретарь политинформацида байлсадаг болонхой. Тиимэһээ зэшээлдэ нэгэшье хүн гээгдэдэггүй. В. А. Жуков хүдэлмэришэдтэ К. Марксын ажабайдал болон ажал ябуулга тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Слесарно-гагналгын цехтэ политинформаци ходо болоно байдаг. Цехэй начальник В. Г. Финаев, партбюрогой секретарь А. К. Лобцов, үзэл сурталай талаар тэрэнэй орлогшо Е. Н. Шимохин гэгшэд хөөрэлдөөнэй үедэ байлсанад. Политинформациин ээлжээтэ үдэр Буряадай АССР-ай 60 жэлэй ойдо зорюулагдаба. Энэ асуудалда тэрэ һайнаар бэлдээ.

Агрегатна, зэр зэмсэгэй, хабсаралгын болон станогуудай деталь бэлэдхэлгын цехүүдтэ уласхоорондын байдалай асуудалнуудаар мэдээсэл хэгдэһэн байна.

Олоннитын дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха талаар методическа соведэй суглаан һаяхан болобо. Политинформаци үнгэргэлгэдэ бии байгаа дутуу дундануудые энэ суглаан дээрэ элирүүлэгдэжэ, энэ хүдэлмэрие саашадань яажа һайжаруулхаб гэжэ зүбшэн хэлсэгдээ. Мүн эрхэ политинформаторнуудай дүй дүршэл согсологдожо, заводой газетын хуудаһануудта ходо бэшэжэ байха гэжэ шиидхэгдэбэ.

А. БЕЛОУСОВА,
заводой газетын редактор.

КАМА МҮРЭНЭЙ ЭЛШЭ ХҮСЭН

БРЕЖНЕВ. (Татарай АССР) Баригдажа байгаа Нижнекамска ГЭС-эй арбан хоёрдохи агрегат хүдэлжэ эхилбэ. Ниитэ Европын элшэ хүсэнэй системэдэ тэрэ һаяхан түрүүшын ток үгөө.

Гидро-барилгашад хэлэһэн үгэдөө хүрэбэ. Хараалагдаһанһаа хахад һараар уридшалан тус электромашина ашаглалгада оруулагдаа юм. Технологическа хүдэлмэрие һайнаар эмхидхэһэнэйнь ашаар амжалта туйлагдаһан байна. Жэшээнь, бетонно хүдэлмэриин дүүрэхэһээ холо урид хабсаргагшад тусхай талмай дээрэ агрегат хабсаргажа эхилдэг. Харин бетон хаалтада кратерай бэлэн болохотой сасуу, машинын томодхогдоһон узелнууд тоотой үдэртэ хабсаргагдадаг юм. Харин тиихэ үедэнь дархашуул ба бетонщигууд удаадахи турбинануудые табихаар бэлдэдэг.

Мүнөө жэлдэ «КамГЭС-энергострой» нэгэдэлэй коллектив үшөө 2 агрегат ашаглалгада оруулхые хараална. Энэ табан жэлдэ бүхы 16 турбинын ашаглалгада оруулагдахада, гидростанциин хүсэн 1248 мянган киловатт болохо юм.

(ТАСС.)

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

БРЯНСК. Эндэхи хилээнэй продуктнуудай предприятинууд кукурузын үрэһэ хүрэнгые тарилгада бэлдэнэ. Областиин бүхы ажахынуудта эльгээгдэхэ үрэһэ хүрэнгые пленкоор хушаха тусхай цехүүд эндэ байгуулагданхай.

Мүнөө жэлдэ эндэ 93 мянга шахуу гектарта кукуруза таригдаха юм. Энэнь тэжээлэй ургамалнуудай полиин дүрбэнэй нэгэ шахуу бинь болоно. Хамтын подрядаар гол түлэб хүдэлжэ эхилһэн оньһожоруулагдамал 550 звено тэрэниие тарижа ургуулха юм. Областиин таряашад 2,5 миллион шахуу тонно кукурузын набша намаа хуряахые харааланхай.

ВЛАДИМИР. Суздальска, Муромска болон Александровска районуудай таряашад намарай ургамалнуудые ба олон жэлэй ногоо үтэгжүүлжэ эхилээ. Оньһожоруулагдамал отрядууд эртэ үглөөгүүр хүдэлнэ. Харин үдэртөө жэгүүртэ таряашад —авиаторнууд ажалай вахта дээрэ тэдэниие һэлгэнэ.

ПЕНЗЭ. Областиин хүдөөгэй техническэ мэргэжэлэй бүхы һургуулинуудта түрүүшынхеэ бүридхэгдэһэн залуу механизаторнуудай отрядууд хабарай поли дээрэ ажаллажа эхилээ. Колхоз, совхозуудтай баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор тэдэнэр хүдэлнэ. Дүй дүршэлтэй һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хүтэлбэри доро һурагшад хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хабаадана, мүн тарилгын техникые ерэхэ хабарта заһабарилха байна.

ЯРОСЛАВЛЬ. Областиин таряашад эртын ороолһото ургамалнуудые тарижа захалаа. Юрэ бусын эртын хабарай болоошье һаань, ажахынууд дээрээ ортоогүй: техникэнь саг болзортоо тарилгын томо комплекснуудта нэгэдүүлэгдэһэн, үрэһэ хүрэнгэнь тарилгын шанарта хүргэгдэһэн байгаа. Областиин промышленна предприятинуудта тарилгын хүдэлмэридэ хабаадахаар бэлдэгдэһэн 2 мянга гаран хүн механизаторнуудай дуталдалгые хүсэлдүүлхэдэнь туһалаа. Областиин олонхи районуудта байгуулагдаһан нарядгүйгөөр хүдэлдэг оньһожоруулагдамал звенонууд таряашадай мүрысөөндэ эрхимлэнэ.

ЭЛИСТЭ. Хамтын подрядаар хүдэлдэг болоһон Хальмагай тусхай шэглэлтэй звенонууд болон бригаданууд тэжээлэй ургамалнуудай полиие уһалжа эхилээ. Тэдэнэр эрхим шанартай бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл ехээр үйлэдбэрилхые харааланхай. Мүнөө жэлдэ хадата хизаарта уһалагдадаг тэжээлэй ургамалнуудай поли 100 мянга шахуу гектар болохо.

(ТАСС-ай корр.)

...РТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ ШАДАБАРИИЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

...бэхижүүлхэ тушаа ...организацинуудай ...зорилгонууд дээ... ...лэшэ дэлгэрэнгы... ...бо. Энэ хүдэлмэ... ...шангадхаха, тэ... ...үргэлжэ, уг зо... ...ор ябуулха, кол... ...бүхэндэ үндэр ...оршон байдал саг ...байгуулха эрилтэ ... «Ёһотой журам... — ажалай, түсэб... ...гүрэнэй журамгүй... ...урагшаа түргөөр ...шадахагүйбди, — ...нүхэр Ю. В. Андро... ...һэн... Бидэндэ үй... ...урагшань даб... ...ушар ёһо мэдэ... ...лмэриин тиимэ жу... ...тэй. Журамай тү... ...ые бүри ехэ уд... ...бохо, үйлэдбэриин ...удые дүүргэлгэтэй, ...сэхэ холбохо ёһо... ...Тиигэбэл партиин ... Комитедэй но... ...Пленумэй хараалһан ...дүүргэгдэхэ байна

...өөрын хүмүү... ...үүргые али бүхы ...дээшэлүүлхэ, тэ... ...жааг журам эб... ...эсэргүү нинтын ...эхэ һанал бодолые ..., журам хадаа ...морой гурим дүри... ...заар сахиха бэшэ, ...лмэридөө үнэн сэ... ...хы ёһоор хандаха ...татай гэжэ гүнзэгы ...ойлгодоогоор ажал... ...ние хүмүүжүүлхэ

(... Эхниинь ...нюурта).

хэрэгтэй. Гансал журам эбдэгшэдтэй бэшэ, харин энэ талаар тэдэниие зоргондонь табигшадтай эбсэшэгүй шангаар тэмсэхэ эрилтэ табигдана. Жаяг журам болон гурим ёһо сахиха хараа шугам сухаришагүйгөөр бэелүүлэгдэхэ юм гэһэн ойлгомжо хүнүүдтэ хүмүүжүүлхэ шухала.

Ажалша коллективүүдэй эб зеые улам шангадхаха, тэндэ нүхэд ёһоной, этигэл найдалай ба нэгэ нэгэндээ туһаламжа үзүүлэлгын оршон байдал байгуулха хэрэгтэ парторганизацинуудай урда табигдаһан зорилгонууд тухай КПСС-эй ЦК-гай секретарь саашадаа дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Хүнүүдэй ажаллаха арга боломжо, һуудал байдал ба амаралта тогтоохо, тэдэнэй мэргэжэл шадабари болон соёлой хэмжээе дээшэлүүлхэ, гэр байрын-ажаһуудалай ба бусад социальна асуудалнуудые саг соогоо шиидхэхэ тухай партийна организацинуудай саг үргэлжэ анхаралаа хандуулха гээшэ шухала удха шанартай гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Ажалшадай нинтын эдэбхи үүсхэлые хүгжөөлгэ — шухала зорилго мүн. Коллективэй профсоюзай, комсомолой организацинуудай, нинтын бүхы органуудай аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлхэдэнь, хүн бүхэнэй зохёохы арга боломжонуудаа элирүүлгэдэнь парторганизацинууд туһалха уялгатай. Политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эдэ зорилгонуудта элсүүлэн хабаадуулагдаха ёһотой.

Коммунистнуудай манлайта үүргые дээшэлүүлгэдэ үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна. Энэ үүргэнь олониитые хүтэлбэрилэгшэ ба эмхидхэгшэ болохо партиин шэнжэ шанарһаа үндэһэтэй. Коммунист бүхэниие нинтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха гээшэ гол зорилго болоно. Партийна журамые бэхижүүлгэ эхин организацинуудай үдэр бүриин анхаралда абтаха зэргэтэй. Манай партиин нэрэ хүндэдэ хабаатай бүхы юумэндэ хэлбэришэгүй эрилтэтэйгээр хандалга коммунис байгуулалтын бүхы участогуудта коммунистнуудай манлайта үүргые саашадань дээшэлүүлгын шухала эрхэ нүхэсэл болоно.

Хүдэлмэриин ленинскэ ёһо гуримые бүхы эмхинүүдтэ баталха гээшэ ехэ удха шанартай гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет тоолодог. Партийна эхин организацинуудта хабаадуулха болоо һаа, энэмнай бодото дээрээ эмхидхэлэй ба үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие нэгэдүүлхэ, ажахын ба социальна асуудалнуудые шиидхэлгэдэ залан сэхээр, политическэ ёһоор хандаха; абтаһан шиидхэбэринүүдые хэлбэришэгүйгөөр гүйсэдхэн бэелүүлхэ, хиналта шангадхаха, даалгагдаһан хэрэгэйнгэ түлөө кадрнуудта табигдадаг эрилтые дээшэлүүлхэ; хүн зоной дунда ябуулагдадаг хүдэлмэридэ эхин, цехэй парторганизацинуудай ба партийна бүлэгүүдэй хүсэ шадалые, анхарал оролдолгые элсүүлхэ, олониитэтэй партиин холбоое саашадань бэхижүүлхэ; хүдэлмэридөө бүтэмжэтэй һайнаар, эмхи гуримтайгаар хандалгые дээшэлүүлхэ, ёһо дүүргэһэн, саарһа дансаар дашуурһан ябадалые үндэһөөрнь усадхаха; ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, профсоюзай, комсомолой ба бусад нинтын эмхинүүдэй хүдэлмэриин арга онолнуудта партийна үүргэ нүлөөе шангадхаха гэһэн удхатай. Эдэ бүхы эрилтэнүүдые хараада абангүй, олониитэдэ парторганизацинуудай элсүүлхы үүргэ нүлөөе дээшэлүүлжэ шадахагүй байнабди.

Парторганизацинуудай хүдэлмэриин дайшалхы шадабариие, үрэ дүнгые дээшэлүүлхэ харгы замууд элдэб янзын юм. Һунгагдадаг эдэбхитэдэй үүргые, партийна суглаануудые үнгэргэлгын хэмжээе дээшэлүүлгэ, хүн бүхэнэй харюусалгатайгаар хамтаараа шиидхэхэ ёһо гуримые нарииваар тааралдуулан бэелүүлхэ хэрэгтэй, хүтэлбэрилхы органуудай бодото хэрэгые хөөрэлдөөнүүд дээр, зүблөөнүүдээр һэлгэхэ һэдэлгые эрид шууд зайсуулан сараха ёһотой, хүтэлбэрилхы органуудай ажал ябуулгые һайжаруулга тэрэ тоодо ороно.

Парти дотор бүхы шатануудта онол аргые нарижуулан һайжаруулха хүдэлмэри ябуулагдана. Элидхэлшэ энэ талаар бии байһан дүй дүршэлдэ, кадрнуудта табигдадаг эрилтэнүүдтэ тогтожо хэлэбэ. Гол түлөб манай хүдэлмэрилэгшэд түгэс бэлэдхэлтэй, мэргэжэл шадабаритай хүнүүд гээшэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Тиимэһээ мүнөө ажал хэрэгэй амжалта кадрнуудай харюусалгаһаа, тэдэнэй зохёохы үүсхэл эдэбхиһэ дулдыдаха байна. Эдэ шэнжэ шанарнуудые хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна эхин организацинуудай гол зорилго мүн.

Дээдэ партийна органуудай зүгһөө партийна эхин организацинуудые хүтэлбэрилгын асуудалнуудта элидхэл дотор горитой һуури анхарал хандуулагдаһан байна. КПСС-эй Центральна Комитет эдэ асуудалнуудта анхаралаа ехээр хандуулжа, эхин организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые саг үргэлжэ согсолжо байдаг юм. Имагтал КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй һүүлээр тэрэнэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр Кустанайн областиин Федоровско районой «Путь к коммунизму» колхозой, «Днепрошина» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй, Белоруссиин Гүрэнэй Янка Купалын нэрэмжэтэ академическэ театрай партийна организацинуудай ажал ябуулга али бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Дээдэ органуудта тоосохые бэлдэлгэ, тоосооень зүбшэн хэлсэлгэ политическэ директивэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэдэнь, парторганизацинуудта туһалдаг байна.

Эхин парторганизацинуудые зонхилон захирха бэшэ, харин эпотой һайнаар хүтэлбэрилхэ хэрэгтэй. Тэрээн дотор демократи централизмтай, партийна олониитын үүсхэл эдэбхи болон зохёохы ажал ябуулга гүйсэдхэлгые нарии нягтаар эмхидхэлгэтэй, шанга хинататай нэгэдүүлэгдэхэ ёһотой. Партийна комитедүүд, илангаяа горкомууд ба райкомууд эхин организаци бүхэнтэй холбоо барисаа тогтоохо, ажалша коллективүүдэй байдалые һайнаар ойлгохо кадрнуудыень мэдэхэ, хүдэлмэреэ улам һайнаар эмхидхэхэдэнь туһалха, түрүү дүй дүршэлые согсолхо, дэлгэрүүлхэ уялгатай. Партийна эхин организацинуудай секретарьнуудта саг үргэлжын анхарал хандуулха, туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ хэрэгтэй.

Парторганизацинуудай хүдэлмэри олон янза, угаа баян гээшэ. Тэрэниие ходоо гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ байха шухала. Эндэ эрдэмтэдэй хёрхо нарин харасаяа шаглүүлхэ, партийна публицистнуудэй хурса гууһаяа харуулха олон асуудалнууд бии. Тусхайлбал, парторганизацинуудай секретарьнарта, партгрупоргнуудта, залуу коммунистнуудта зориулагдаһан һайн литература хэрэгтэй.

Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэ дотор табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулгада конференциин дүнгүүдэй бодото хубитаяа оруулха байһаниинь шухала удха шанартай гэжэ И. В. Капитонов элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Грузиин Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь Г. В. Колбин, КПСС-эй Ленинградска обкомой хоёрдохи секретарь В. Я. Ходырев, КПСС-эй Московско горкомой эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагые даагша Н. Б. Бугаев, Белоруссиин Компартиин Минскэ горкомой нэгэдэхи секретарь Г. Г. Бартошевич, Украинын Компартиин ЦК-гай эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагые даагша Г. К. Крючков, Украинын Компартиин Никопольско райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Останченко, Свердловскын «Уралхиммаш» нэгэдэлэй парткомой секретарь В. И. Санников, Краснодарай хизаарай «Победа» колхозой парткомой секретарь И. А. Мурзов, Алма-Атагай пумаажан бүдэй комбинадай парткомой секретарь Д. С. Джалкибаева, Новосибирскэ областиин Баруун Сибириин түмэр замай Болотно станциин узловой парткомой секретарь С. П. Гаврилин, Ташкентын областиин КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ совхозой парткомой секретарь Ю. Шукуралиев, КПСС-эй Красноярска крайкомой хоёрдохи секретарь Л. Г. Сизов, Орловско областиин КПСС-эй Глазуновско райкомой нэгэдэхи секретарь Т. Н. Коновалова, Ленинградай Гүрэнэй С. М. Кировэй нэрэмжэтэ оперо болон балетэй академическэ театрай партийна организациин секретарь, СССР-эй арадай артист В. М. Морозов, Эстониин Компартиин ЦК-гай секретарь Р. Э. Ристлаан гэгшэдэй хэһэн мэдээсэлнүүд түрүүшын пленарна заседани дээрэ шагнагдаһан байгаа.

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай хойшонхи Пленумүүдэй һүүлээр ороной эхин парторганизацинуудта олдоһон олон янзын дүй дүршэл хэлэгдэһэн үгэнүүд соо харуулагдаһан, тэдэнэй олон янзын хүдэлмэриин элдэб асуудалнууд элирхэйлэгдэһэн, ажалша коллективүүдтэ ажахын ба хүмүүжүүлгын зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ харгы замууд хараалагдаһан байна. Нютаг нютагай дүй дүршэлэй улам баян, улам элдэб янзын болоходо, бүхы партиин ажал ябуулга үрэ түгэс байха юм гэжэ үгэнүүд соо̄һоо ойлгомоор.

Конференци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

* * *

Э. А. Шеварднадзе, И. В. Капитонов болон бусад конференцидэ хабаадагшад Тбилиси хотодохи В. И. Ленинэй памятнигай дэргэдэ венок табиба.

...АҺАНАЙНЬ ХЭРЭГ

ДЕПУТАТ — арадай түлөөлэгшэ

...НА ПАВЛОВНА үдэ... ...ажалһаа эсэшэнхэй ...тэридаа ороһон бай..., юундэшьеб, һу... ...багта тэрэ гэнтэ ... Гэрэлээ носооход... ...саг боложо бай...

..., һэришэһэмни бо... ...үнеэмни тугаллаа ...! Һүниин харуул... ...найдахын арга... ...шэнгеэр унта..., юу абахабши? ...мэрхүү бодолнууд..., аалихан хуб... ...аашаа гараа һэн. ...ээб харанхы. Той... ...н. Гансал огтор... ...мүшэд ялалзан, тэ... ...дэшэлжэ байһан ...дэнэ. Фермэ хү... ...шье бэшэ байба. ...эсээрээ: — Савс... ... Маашкамни ту...? — гэжэ Полина ...

...гүйлби. Тэндэ ... — гэбэ.

... үнеэнэйнгээ ха..., тугалынь ..., нюсэгэн оёор ...жо ядан, һолжор... ...ножо байба.

...хүүрхыхэн! Бодыш ... нойто абахашни, ... үхибүүндэ ... мэтээр дуугараад, ... нойтон бэеынь ... гараараа дүмэлсэ... ... дээрэнь бодхообо. Полина Павловна ... эхынь үүраг уулга... ...эйнгээ яһала һэр... ...һон хойноно гэртээ ... Тиигээдшье үглөө... ... болотор багахан ... байгаа.

... һаалишанай һүни ... түгаар гараһан ту... ... туһалаагүй һаань, ...? Тугалнуудые ... түлжүүлхын ту... ... харууһалха шу... ... Полина Павлов... ... баян дүй дүр... ... мэдэһээр үнинэй. ... совхозой мал... ... суглаан дээрэ ... һэн. Тэрэ үшөө ... һэм? Үнеэн бүри..., эхэ хонин бүри... ... түлжүүлхын ту... ... зооветеринарна ..., һаалишад, ... адли харюусал... ... Гэбэшье зарим ... энэ харюусал... ... мэдэдэг. Бүхы ... малшад, хонишод ... һуралсалда ... гэжэ саашань ... — Энэ ... совхоз соо һай... ... шиидхэгдэнэгүй... Тэ... ... үгэнүүдые ... хабаадагшад бул... ..., альгаа та...

... Павловна Спири... ... ажалда ороһоор ... жэл болобо. Тэ... ... совхозой нэгэ... ... отделениин томодхог... ... фермэдэ ажал... Арадай депутат П. П. ... сугтаа ажалла... даг нүхэдтөө эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Тэрэ ямаршье ажалда хамсыгаа шуужа ородог, дайралдаһан бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабадаг заншалтай юм. Жэшээлхэдэ, район дотор жэлдээ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1600 килограмм һүнэй һаагдадаг һаань, түрүү һаалишан жэл бүри 3000 килограмм һү һаана. Полина Павловна үнеэн бүриһөө тугал түлжүүлдэг шадабаритай болонхой. Нёдондо жэлдэ, жэшээлхэдэ, даалгагдаһан 28 үнеэнһээ 32 тугал түлжүүлбэ.

— Үнеэдтнай заримдаа хоёр-хоёр тугал түрэдэг гү даа? — гэхэдэ:

— Үгы ааб даа. Зарим үнеэднай хоёр жэлэй турша гурбан түл үгэдэг. Эндэ одооошье фермымнай зоотехник Мария Такшеевагай габьяа ехэ гэжэ һанагшаб, — гээд Полина Павловна хөөрөөгөө саашадань үргэлжэлүүлбэ. Һаалишад зоотехнигүүдтэй нягта холбоотойгоор ажаллабал, яаха аргагүй амжалта түйлаха аргатай гэһэн һанал бодолоо тэрэ намда хэлээ бэлэй.

...Нэгэ үедэ фермын тушаадаг һүнэй шанар муу гэжэ арадай хинагшад шалгалтаар элирүүлээ һэн. Ушар тиимэһээ тэрэ фермэ даагшада иигэжэ хандаба:

— Дондок Очирович, һаалишадаа суглуулжа, һүнэй шанар тухай хөөрэлдэхөөр болоо бэшэ гү? Манай совхоз муу шанартай һү гүрэндэ тушааһанайнгаа түлөө хэды ехэ гарзада ороно гээшэб.

— Зүб лэ хэлэнэт. Мүнөөдэршье суглаа үнгэргэхэ гэхэдэмни, сүлөө забда олдоногүйл, — гэжэ фермые даагша бэеэ сагааруулхые оролдобо.

Депутадай дурадхалаар, фермын бүхы һаалишад ба малшадай хамтын суглаан боложо, һүнэй шанар һайжаруулхын түлөө хэмжээнүүд хараалагдаһан байна. Нэн түрүүшээр материальна талаарнь урмашуулха тухай асуудал хэлсэгдэбэ. Нэгэдэхи сортын һү тушааһанай түлөө салин хүлһэеэ 10 процент дээгүүр, хоёрдохи сортын һү тушааһанай түлөө 5 процент нэмэлтэ түлбэри абаха гэжэ тогтообо. Тиихэдэ үнеэдэйнгээ дэлэнгүүдые угааха, бүлеэн уһан, мылэ, сэбэр аршуул гэхэ мэтэ байха, һаалишадай амһарта хүнэгүүдые хододоо сэбэр байлгаха гэхэ мэтэ олон асуудалнууд шиидхэгдэө. Тус суглаанай шиидхэбэриин дүүргэлтые шалгажа байха депутадай пост байгуулагдаа. Тэрэ постые раисоведэй депутат П. П. Спиридонова хүтэлбэрилдэг. Арадай депутадай эдэбхи үүсхэлээр эдэ бүхы хэмжээнүүдые абаһанай ашаар гүрэндэ тушаадаг һүнэй шанар эрид дээшэлээ һэн.

Нэгэтэ совхозой директор Владимир Дмитриевич Рыжков фермые даагша Д. О. Батуевта хандажа: «Гаанар һүнэй шанар һайжаруулжа шадабалта. Дүй дүршэлөөрөө андалдыт», — гэбэ.

— Депутат Полина Павловнагай оролдолгын ашаар шанарай түлөө шанга тэмсэл хээбди. Депутадтаймнай хөөрэлдөөрэйт, — гэжэ тэрэнь харюусаа һэн.

Полина Павловна ехэ дүй дүршэлтэй, үнинэй һаалишан байһан тула залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг. Тэрэнэй шабинар багшатаяа зэргэлэн, социалис мүрысөөндэ эрхимлэхэ хүсэлэнтэй ана-мана оролсожо ябадаг юм. Ушар иимэһээ олонхи һаалишад ажабайдалда хабаатай элдэб эсын асуудалнуудай гарахада, «Полина Павловнада хандыш. Зүб тээшэнь нэгэ юумэ хэлэхэл байха» гэжэ хэлсэдэг. Үнэхөөрөөшье, залуу хүгшэнгүй тэрээндэ хандахадаа, зүбшэл заабаряарнь сэдьхэлээ хананги үлэдэгынь гайхалтай бэшэ.

Полиныя наһанайнь нүхэр Андрей Васильевич Спиридонов тэрэл фермэдэ малшанаар ажаллана. «Андрей мүн лэ дүй дүршэлтэй, ажал хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг хүн юм», — гэжэ фермые даагша тэрэниие магтажа байгаа һэн.

Спиридоновтоной хүбүүн басаган хоёрынь хүл дээрээ гаранхай юм. Басаганиинь тоо бүридхэгшэдэй һургуули дүүргэһэнэй удаа түрэл совхоздоо, эхэ эсэгэнэртэйгээ зэргэлэн ажаллана, Хүбүүниинь Совет Армиин зэргэдэ алба хэжэ байнхай.

— Депутат байха гээшэ харюусалгатай хэрэг. Хүн зоной урда ябажа, сугтаа ажалладаг хүнүүдтээ шадал зэргээрээ туһалхые оролдогби, — гэжэ Полина Павловна хөөрэнэ.

Тиихэдэ тэрэ округойнгоо хүн зоной дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг. Тосхон һууринаа болбосон түхэлтэй болгохо, ариг сэбэрые сахиха, сельскэ болон районно Соведэй сессиин шиидхэбэринүүд тухай коллективтээ, һунгагшадтаа хөөрэжэ үгэхэ талаар депутат ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Эрхим ажалаараа олондо хүндэтэй болоһон П. П. Спиридоновае нютагайнь зон «Манай депутат» гэжэ дэмы хэлсэдэггүй ха.

С. ОЧИРОВ.

МОСКВА. «Хани барисаанай договор» гэжэ нэрлэгдэһэн Георгиевска трактадта гар табигдаһаар 200 жэлэй ой энэ жэлдэ тэмдэглэгдэхэнь. Түүхын энэ хуудаһан тухай, грузин болонород арадуудай хани барисаанай гүнзэгы үндэһэн тухай материалнууд Москвада хоёр жэлэй урда тээ нээгдэһэн дурасхаалта байшанда харуулагдаһан экспозици гэршэлнэ.

Мүнөө энэ ойе тэмдэглэлгэдэ бэлэдхэл ябуулагдажа байнхай.

Дурасхаалта байшангай научна хүдэлмэрилэгшэд, экскурсоводууд тематическа харалгануудые эмхидхэнэ, ниислэлэй предприятинуудта, һургуулинуудта лекцинүүдые, конференцинүүдые үнгэргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: байшангай директорэй орлогшо Михаил Тушишвили (зүүн гарһаа) музейн эдэбхитэй туһалагшад, 83-дахи дунда һургуулиин һурагшадтай шэнэ экспонадуудые хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

БАЯР БЭЛЭГЛЭГШЭ

Коммунистка Екатерина Кононовна Орлова хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг үйлэдбэриин управленидэ ажаллаһаар үнинэй. Энэмнай Красноярск хотодохи һургуулида һуража, эсхэгшэ-модельерэй мэргэжэл олоод, мүнөө арба гаран жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлжэ байна.

Бэрхэ эсхэгшэ Е. К. Орлова малшад болон механизаторнуудые һайнаар хангаха асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг. Тиихэлээрээ долоон хоног соо хоёр дахин колхоз, совхозуудта ошожо, хүн зонһоо захилнуудые абадаг байна. Жэшээлхэдэ, пятницын үдэр Екатерина Кононовна «Родина», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, «Эрдэм» совхозой малшадта ошодог зүгөөр вторнигой үдэр «Заганский» колхозой малшадһаа захилнуудые абана.

— Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг албанай предприятинуудай ба эмхинүүдэй хүдэлмэридэ үшөө горитой ехэ дутуу дунданууд ушардаг. Захилнуудые бэелүүлхэ талаар тогтоогдоһон болзор олохон ушарта хазагайруулагдана, заримдаа ажаһуудалайнгаа хэрэглэмжэ хангуулхын тула хүн зон ехэ сагаа гээнэ», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һаяхан баталан абаһан «Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые саашадань хүгжөөхэ, һайжаруулха тухай» тогтоол дотор тон зүбөөр заагдана. Иимэ дутагдалнууд манайдашье бии. Ушар иимэһээ хүдөөгэй ажалшадые урид табиһан графигай ёһоор хангахые оролдонобди. Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар жаб-халанта 60 жэлэй ойдо зорюулан, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлнэбди, — гэжэ Екатерина Кононовна хөөрэнэ.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хүдэлмэридэ дүй дүршэлтэй болоһон, хэлэһэн үгэдөө хүрэдэг, хүн зоной захилнуудые саг болзортонь һайн шанартайгаар дүүргэдэг тула малшадай дунда хүндэтэй юм.

М. ЦЫРЕНОВ.

Мухар-Шэбэр.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ШЭНЭ ПРОДУКЦИ ҮЙЛЭДБЭРИЛНЭ

... Кооператорнуудай ажахынуудта хэрэг... шэнэ мотокультива... Пловдив хотын А. ... нэрэмжэтэ машина ... заводто үйлэдбэ... ... эхилээ. Тэрэ т... ...гаар хэрэглэдэг. Энэ ...дэн зуугаад иимэ ... худалдаанда гар... ...юм.

Эндэхи машина бүтээгшэдэй хүдөө ажахын шэнэ машина бүтээлгэ хадаа Болгариин экономикодо үйлэдбэриие шэнэдхэхэ ехэ хүдэлмэриин хубинь болоно. Гансахан энэ предприятида 30 гаран янзын шэнэ зүйлнүүд үйлэдбэрилэгдэдэг болохоор хараалагдана. Республика дотор экономикые залан хүтэлхэ онол аргануул нарижуулан һайжаруулагдана.

ЭЛДЭБ ЯНЗЫН СТАНОГУУД

БЕРЛИН. Карл-Маркс-Штадтахи Ф. Геккертын нэрэмжэтэ машина бүтээлгын комбинат ГДР дотороо эгээл томонь юм. Эндэ бүтээгдэжэ эхилһэн элдэб янзын шэнэ станогууд электроной туһаламжаар хүдэлгэгдэдэг, алмалтатай, ехэ найдамтай ба үндэр бүтээсэтэй юм. Аха дүү оронуудай эрдэм-шэнжэлэлгын коллективүүд болон үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдтэй хамта тэдэнэй олониинь бүтээгдээ.

СССР-тэй нягта харилсаа холбоо бэелүүлдэг байһаниинь республикын станок бүтээлгын промышленностиие жэгдэ һайнаар хүгжөөхэ шухала нүхэсэл болоно. Социалис оронуудай предприятинуудта нэбтэрүүлэгдэхэ шэнэ түхэлэй болбосоруулгын хэдэн автомат комплекснуудые зохёон бүтээхэ ба үйлэдбэрилхэ хүдэлмэри хамтын хүсэлэл оролдолгонуудаар ябуулагдана.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭБЭ

ПРАГА. Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй комитедэй ээлжээтэ заседани эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, шахардуу шанга байдалые һуларуулха, буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудые шиидхэхэ, Европо түбидэ ба бүхы дэлхэй дээрэ аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, харилсаа холбоое хүгжөөхэ зорилготойгоор Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Прагадахи зүблөөн дээрэ найруулагдаһан дурадхалнуудые, үүсхэлнүүдые болотоор бэелүүлхэ асуудалнуудые тэрэ хаража үзөө.

Энэ үдэр КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-тэ президент Г. Гусак комитедэй заседанида хабаадаһан Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдтэй уулзаба.

Уулзалга үнэн зүрхэнэй, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн байна.

КНДР-эй ВЕРХОВНО АРАДАЙ СУГЛААНАЙ СЕССИ

ПХЕНЬЯН. КНДР-эй Верховно Арадай суглаанай сесси эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Республикын 1982 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэлэй дүнгүүд тухай тогтоолые, 1983 оной Гүрэнэй бюджет тухай хуулиие депутадууд баталан абаһан байгаа. Тэрэнэй үндэһөөр арадай ажахые хүгжөөлгэдэ һомололгонууд 1982 онойхитой жэшэбэл — 9,4 социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэдэ 6,2 процентээр дээшэлхэ байна.

Сесси ТПК-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Лим Чун Чуе КНДР-эй вице-президентээр һунгаба. Ян Хен Себ КНДР-эй Верховно Арадай суглаанай Саг үргэлжын Соведэй түрүүлэгшээр һунгагдаа.

КНР-эй МИД-эй НОТО

ПЕКИН. Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэн ёһоор, 1982 — 1983 онуудта Холбоото Штадуудтай соёлой харилсаа холбоо тогтоохоор хараалагдаһан бүхы программануудые бэелүүлгые Хитадай правительство болюулан зогсообо гэжэ КНР-эй Соёлой министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Театральна труппануудай, журналистнуудай, кинематографистнуудай делегацинуудай нэгэ нэгэндээ айлшалалсалга, уран зурагай выставкэнүүдые эмхидхэлгэ болюулагдаха байна.

США-да үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадаһан Хитадай теннисистка Ху На гэгшэдэ американ засаг захиргаанай хоргодон байрлаха политическэ эрхэ һаяхан олгоһон дээрэһээнь иимэ шиидхэбэри абтаа гээд энэ мэдүүлгэһээ ойлгожо болоно.

Хитад теннисисткэтэй тохёолдоһон ушар «политическэ ехэ хёмороо зүришэлдөөн, американ талаһаа хэгдэһэн үнинэй түсэб болон зорюута үүдхэгдэһэн харата ябуулга» болоно гэжэ КНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын апрелиин 6-да США-гай правительствада эльгээһэн ното дотор хэлэгдэнэ. Тайваниин этэгээдүүдтэй үгсөө холбоотой США-гай бүлэгэй хитад спортсменкые хашаһан харшалһан ябадалые американ правительство зоргондонь табижархиһан байна гээд ното дотор мүн лэ заагдана.

КНР-эй, США-гай хоорондо спортивна делегацинуудай харилсаае болюулха тухай Хитадай физкультура ба спортын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитет соносхоо гэжэ мэдээсэгдэнэ.

ГҮРЭН ТҮРЫН УДХАТАЙ ЗОРИЛГО

СОФИ. Болгарида оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха гээшэ гүрэн түрын удха шанартай зорилго болоно.

Оршон тойронхи байгаалиие, нэн түрүүн агаарые арюун сэбэр байлгахын түлөө тэмсэлдэ эрдэм-шэнжэлэлгын институдууд ехэ үүргэ дүүргэдэг юм. Һүүлэй хоёр жэлэй хугасаа соо оршон тойронхи байгаалиие бузарлалгые зайсуулха зорилготой 1600 гаран шэнэ барилга хэгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаһан байгаа. Энэ үе соо ороной элдэб промышленна предприятинуудта үлэгдэлгүй, гү, али бага үлэгдэлтэй 690 шахуу технологи нэбтэрүүлэгдэһэн байна.

Республикын промышленна томо ехэ предприятинуудта — Пернигтэхи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ, Софидахи Л. И. Брежневэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадуудта, Девнэ болон Димитровградтахи химическэ комбинадуудта хэрэглэгдэһэн уһые дахинаа ашагладаг болонхой. Энэнь уһа гаргашалгые хорооха арга олгоо.

Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха асуудалнуудые шиидхэхэдээ, Болгари СЭВ-эй бусад гэшүүн-оронуудтай эдэбхитэй харилсаа холбоо тогтооно. Тусхайлбал, болгар эрдэмтэдэй дурадхалаар алюминиин үнһэ шандаруе агаар руу хаялгатай тэмсэл амжалтатайгаар хэгдэнэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛЫЕ САХИН ХАМГААЛХА

ЛОНДОН. М. Тэтчерэй консервативна правительствын милитарис түсэбүүдые буруу һургэхын тула англиинхид эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ жагсаалаа улам бэхижүүлнэ гэжэ ядерна буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө хүдэлөөнэй нинтын эмхиин генеральна секретарь Брюс Кент «Морнинг стар» газетэдэ интервью үгэхэдөө тэмдэглээ.

Мүнөө үедэ хүн зоной 60 гаран процентнь манай эмхиин зорилгонуудые дэмжэнэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Британиин аралнууд дээрэ тараан тодхуулхагүйн түлөө тэмсэлдэ оронноймнай үргэн нинтэ арад зон элсүүлэн хабаадуулагдана. Эб найрамдалые сахин хамгаалха, англиинхидай ургажа ябаа залуу үетэндэ амгалан тэнюун байдал хангаха, дэлхэйн шэнэ дайнай һүжэрэлгын аюулһаа аршалан хамгаалха гэһэн хүсэл эрмэлзэл тэдэниие нэгэдүүлнэ гэжэ Брюс Кент хэлэбэ.

Ядерна буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө хүдэлөөн США-гай захиргаанай, НАТО-гай талаар тэрэнэй үнэн союзнигай — М. Тэтчерэй кабинедэй эсэрхэг түрэмхэй ябуулгануудта эсэргүү буруушаалгын хэрэгые нилээд эдэбхижүүлхые түсэблэнэ гэжэ тэрэ мэдээсээ. Дайн дажарта эсэргүү профсоюзай хүдэлөөе үргэдхэхые шиидэһэн Британиин тред-юнионуудай конгресс хүдэлөөнэй ажал ябуулгые дэмжэнэ.

НПП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ПАНАМА. Панамын Арадай партиин Центральна Комитедэй пленум эндэ болобо. Конституцида хубилалтануудые оруулха асуудалнуудаар апрелиин 24-дэ үнгэргэгдэхэ нинтэ-национальна референдумдэ партиин бэелүүлхэ хараа бодол тухай асуудал тэрээн дээрэ хаража үзэгдэдэг байгаа.

Орон дотороо социально-экономическа хубилалтануудые бэелүүлхын түлөө тэмсэдэг түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлгын шухала удха шанартай байһые хараада абажа, референдумэй үедэ дурадхагдаһан хубилалтануудые дэмжэхыень партиин гэшүүдые, тэрэнэй тала баригшадые пленумдэ хабаадагшад уряалһан байгаа. Тэрэнэй зарим дүримүүдэй Панамын диилэнхи олонхи арадай хүсэл эрмэлзэлгэнүүдтэ харюусаагүйшье һаань, тэрэ бүхы дээрээ ажалай харилсаанай, политическэ партинуудай эрхэнүүдэй талаар ажалшадай гол түйлалтануудые сахин хамгаалха гэжэ пленумэй тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

НИКАРАГУАДАХИ БАЙДАЛ

МАНАГУА. ЦРУ-гай тухиран эльгээһэн контрреволюционно бүлэглэлнүүдэй туһаламжаар Рейганэй захиргаан Никарагуада шэнэ зэбсэгтэ добтолго хэхые бэлдэжэ байна гэжэ Национальна сүлөөрэлгын Сандинис фронтын национальна хүтэлбэриин гэшүүн, республикын дотоодын хэрэгүүдэй министр Томас Борхе мэдээсэбэ.

Вашингтоной түсэбүүдтэй зохилдуулан, контрреволюционернууд хүсэнүүдээ Гондурасай газар дайда дээрэ татажа байна. Тэндэһээ Селайн департаментын хойто хубяар Никарагуада добтолхо хараатай гэжэ тэрэ пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. Һүүлэй үедэ Сомосын бүлэглэлнүүд энэ шадараар хилэ гаталхые хэдэ дахин һэдэбэшье, Никарагуагай сэрэгшэдэй зүгһөө шиидхэхы шанга харюу сохилто абаһан байгаа.

Американ авиациин туһаламжаар Никарагуагай гүн худар эльгээгдэһэн контрреволюционно бүлэглэлнүүдые хүреэлжэ, үгы хэхэ ябуулгануудаа Сандинис арадай арми бэелүүлнэ.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

- Түрэлхидэй харюусалга
- Хүндэтэ айлшадаймнай нрагуу дуунууд
- Һэшхэлгүй жолоошод
- Урданай сэсэн үгэнүүд

„ХҮН БОЛОХО БАГАҺАА" гэһэн бэшэг тушаа

АНХАРАЛ, ҮШӨӨ ДАХИН АНХАРАЛ!..

ПАРТИИН ба ажалай ветеран Ш. Ц. Цывановай «Хүн болохо багаһаа» гэһэн хөөрөөе би тон ехэ һонирхон уншааб. Өөрөө олон жэлдэ багшаар ажаллаһан хүн хадаа үхибүүдые үшөө балшар бага наһанһаань зүб мүрөөр хүмүүжүүлгын асуудалаар манай «Буряад үнэн» газетын редакциин энэ зүбшэн хэлсэлгэ үүсхэһэндэнь яашагүй баяр хүргэмөөр. Юундэб гэхэдэ, коммунизм байгуулха ерээдүйн үетэнние бага наһанһаань тон зүб харгыгаар хүмүүжүүлхэ гээшэмнай тон орёо бэрхэшэг гээшэ лааб даа. Тиимэһээл газетын хуудаһануудаар энэ асуудалаар хэлэгдэһэн жэшээнүүд, һанамжанууд болон шухала дурадхалнууд олон хүндэ ехэхэн туһатай байха ёһотой.

Манай мүнөө үеын һургуулида шэнэ хүнние хүмүүжүүлэн болбосоруулха талаар ехэ ажал ябуулагдана. Бүри саашадаа үхибүүдые хүмүүжүүлгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй онол аргануудые бүри саашань нарижуулан һайжаруулха замууд эрдэмтэдэй ба багшанарай үүсхэлээр бэдэрэгдэжэ байна гэжэ тодорхойлходо болохо.

Манай Борьёогой найман жэлэй һургуулида үхибүүдые хүмүүжүүлгын асуудалай хэр зэргэ шиидхэгдэжэ байһан тухай би мүнөө хөөрэхэ һанаатайб. Һургуулимнай шэнэ, эхин һургуулиин үндэһэн дээрэ һаяшаг бии болгогдоһон байна. Эндэ хорин шахуу багша ажаллана, бултадаа — дээдэ һургуулитайнууд. Тэдэнэр түрэлхидэй дунда горитой хүдэлмэри ябуулна. Түсэбэй ёһоор түрэлхидэй суглаан, конференци, лекцинүүд таһаралтагүй боложо байдаг. Тиимэ туладань түрэлхид һургуулидаа али болохо туһаламжа хүргэнэ. Илангаяа зунай амаралтын үедэ һургуулиин заһабарилга, сэбэрлэлгэ, һуралсалай-туршалгын участок дээрэхи ажал гэхэ мэтын хүдэлмэридэ түрэлхид өөһэдынгөө дура зоригоор халуун туһаламжа хүргэжэ байдаг болонхой.

Һургуулиин классууд, залнууд, коридорынь ямар бэ? Тэдэнь бүхыдөө мүнөө үеын эрилтээр шэмэглэгдэнхэй. Түүхын, физикын, химиин, ород болон немец хэлэнүүдэй кабинедүүд болон гар ажалай тусхай мастерской, лабораторинууд бии. Һургуулиин директор Светлана Дашижаповна Жигжитова, һуралсалай талаар директорэй орлогшо Борис Бальчинович Базаров үхибүүдые зүбөөр хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие һайнаар ябуулна гэжэ тэмдэглэмээр. Мүн физикээр, химеэр заадаг, ород хэлэнэй багшанарые онсолон магтамаар.

Хүүгэдые хүмүүжүүлгын талаар һургуулиин үүргэ, багшанарай харюусалга тоншье ехэ гэжэ би бодоноб. Һайхан һургаалтайгаар бага наһанһаань шэнэ үетэнние хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ һургуулиин, түрэлхидэй дүүргэхэ үүргэ ехэ гэһэн бодол тон зүбтэй. Минии һанахада, түрэлхидэйнь үүргэ бүришье харюусалгатай байха ёһотой. Алтан наран доро үрэ хүүгэдые түрөөд, тэдэнээ ёһотой хүн болгохо гээшэ эхэ, эсэгын бүхы наһанайнь жаргал, өөһэдынь нэрэ хүндэ, гүрэн түрын урда харюусаха уялгань болоно гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй.

Ажалша бэрхэ, эбтэй эетэй, гэртээ һүүдал байдалаараа түбшэн һайхан, элдэб хэрүүл шууягүй бүлэ соо хүмүүжэһэн үхибүүд эли тодоор харагдадаг. Үхибүүд эхэ, эсэгынгээ нэрэ солые хухалангүй, үнэхөөрөө хүн нэрэеэ нэрлүүлэн, зондоо хүндэтэй ябадаг гэжэ лаблан баталха байнаб.

Манай нютагта ажаһуудаг, хүршэ болохо Ханда Эрдынеевна Цыбикжалова бага балшар байхадаа уншэрэн, ажабайдалай хүндэ хүшэрые бэе дээрээ үзэһэн намтартай. Нүхэрынь колхозой ахалагша бухгалтер байһанда үни наһа бараһан юм. Тиигээд өөрөө гансаараа найман хүүгэдээ хүл дээрэнь гаргаа. Эдэнэрэй дүрбэниинь дээдэ һургуулитай болонхой. Чойсорон гэжэ ехэ хүбүүниинь Ториин совхозой ахалагша ветврач, Намдак гэжэ хүбүүниинь — манай колхозой ахалагша агроном. Лубсанка басаганиинь —Ториин совхозой бухгалтер, Женя басаганиинь энэ жэлдэ хүдөө ажахын институт дүүргээд, мүн өөрынгөө колхоздо экономистаар ажаллана. Үшөө нэгэ хүбүүниинь хүдөө ажахын институтда һурана. Багануудынь эндэхи һургуулидаа 6—8-дахи классуудта ябадаг. Мүнөө Ханда Эрдынеевна Цыбикжапова амаралтада гараад байхадаашье, колхозойнгоо ажалые орхингүй ябалсаһан зандаа. Ингэжэ бүхы үхибүүдээ эрдэмтэй болгоод, элэнэрээ хаража, жаргажа һууһаниинь ямар зол гээшэб! Ханда Эрдынеевнагай найман хүүгэдһээ дүрбэниинь түс түстаа мэргэжэлтэй, һайн һайхан һургаалтай, ажалша бэрхэ, үнэн сэхэ һанаатай, нютаг нугадаа хүндэтэй айлнууд болоод, Эхэ оронойнгоо саашадаа хүгжэжэ, сэсэглэн мандахын түлэ маргаалтайгаар, урагшатайгаар ажаллажа байнхай. Цыбикжаповтан мэтэ түрүү түбхин нимэ айлнууд манай Борьёогой талада олон.

Үшөө нэгэ хэды жэшээ дурдаха дуран хүрэнэ. Жамбал Гындунович Ишиев һамгантаяа хонин ажал дээрэ ябана. Өөрөө — ахалагша хонишон, Буряадай АССР-эй габьяата малшан гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Жэлһээ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө зуу гаран хурьга бүрин бүтэн түлжүүлдэг, ажалай амжалта хододоо туйладаг, бэрхэ, маргаалтай бүлэ. Һамганиинь — Митапова Цырен-Ханда Доржиевна дунда эрдэмтэй, ветеринарна мэргэжэлтэй, мүнөө түл абалгаар нүхэртөө халуун туһаламжа хүргэнэ, өөрөөшье хурьга тодожо абана.

Энэ бүлэ 11 хүүгэдтэй. Цырен-Ханда Доржиевна Эхэ-геройн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Ехэ басаганиинь зоотехник мэргэжэлтэй, удаадахи басаганиинь Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргэнхэй, хүбүүниинь дунда һургуулитай, мүнөө Совет Армида алба хэжэ ябана. Тиигээд нимэрхүү бүлэнэрые үшөөшье дурдамаар байгаа.

Ерээдүйн үетэнние дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ гансашье һургуули бэшэ, харин эгээл түрүүн түрэлхид, ажалша коллективүүд, нийтын эмхи зургаанууд, бүхы хүн зон хабаадаха ёһотой гэжэ бодоноб. Өөрынгөө наһанай уялгые— үри хүүгэдээ һайн һайханаар хүмүүжүүлхэ үүргые зарим түрэлхидэй зүбөөр ойлгодоггүй байһаниинь гайхалтан. Тиимэ түрэлхид үхибүүдээ имагтал һургуулида найдажархёод, ямараар һуранаб, журамынь хэр байнаб гэжэ оройдоошье һонирходоггүй юм. Заримдаа гэртэнь ошоходош, ходол элдэб шалтагаан хэлээд, юушье мэдэхэгүй болошонхой байдаг. Иимэл түрэлхидэй үхибүүд муугаар һурадаг, тоомгүй байдаг.

Мүн гэртээ муугаар ажаһуудаг, заримдаа архидаад, тэрэнһээ уламжалан ходо наншалдадаг эхэ, эсэгэнэр үхибүүдтээ ямар жэшээ харуулхаб? Манай Борьёодо ажаһуупан Николай К. модошо, түмэршэ дайхан аад, олзошье һайн ололог һэн. Тиигээд үдэр бүри архи уунхай, гэр бараандаа ходо хэрүүл шууяа үүдхэдэг. Харин үхибүүдынь ехэнхидээ хооһоор ябадаг. Хүүгэдынь гэрэйнгээ даабарине оройдоошье хэнгүй, һургуулидаа ерэдэг байгаа.

Тэрэ үедэ би һургуулиин директорээр хүдэлжэ байгааб. Үхибүүдэйнь һурадаг классай хүтэлбэрилэгшэдтэй энэ бүлэдэ хэдэн дахин ерэжэ, ойлгуулан хэлэжэ ядаа һэмди. Гурбан хүбүүдынь номдоо тон муу һурадагһаа гадна класстаашье, газаагууршье муу ябадал, наншалдаа эмхидхэдэг байгаа. Иимэ ябадал гансал муугаар хүмүүжүүлһэнһээ болоно гэжэ хэндэшье мэдээжэ.

Үхибүүднай ганса гэртээ гү, али һургуулидаа ходо байнагүй. Ехэнхидээ газаагуур, үйлсөөр, хүдөө талаарше ябана. Тэдэнэр юу хэжэ ябанаб гэжэ һонирходоггүй хүнүүд али олон харагдадаг. Үхибүүд хаанашье ябахадаа, адли зүб хүмүүжэл абаха ёһотой ха юм. Анхарал, анхарал, үшөө дахин анхарал хэрэгтэй!

Ц. САГАЛЕЕВ,
РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша, дайнай ба ажалай ветеран.

НҮХЭДЭЙ ДУНДА ҮНГЭРГЭГДЭҺЭН МАРТАГДАШАГҮЙ ҮДЭРНҮҮД

ОНГОЛ ороной арадай зүжэгшэд Х. Уртнасан, А. Хавлааш һаяхан Буряадай АССР-эй Ленинэй орденто оперо, баледэй академическэ театрай урилгаар Улаан-Үдэ хотодо айлшалаа. Тэдэнэр хэдэ хэдэн шэлэдэг зүжэгүүдтэ наадажа, гол дүрэнүүдыень амжалтатайгаар гүйсэдхэһэн байха юм. Манай корреспондент П. Пүрэвсүрэн арадай зүжэгшэд Х. Уртнасан А. Хавлааш хоёртой уулзажа хөөрэлдэһыень доро толилбобди.

КОРРЕСПОНДЕНТ: — Та хоёр Зүблэлтэ Буряадай ниислэлдэ ямар хугасаагаар айлшалбабта? Энэ аяншалга ябалгатнай таанарта ямар һанал бодол түрүүлээб?

Х. УРТНАСАН: — Бидэнэр тэндэхи оперо, баледэй театрай урилгаар февралиин 27-һоо эхилээд, юһэн хоногой турша соо зүжэг наадануудтань оролсообди. Бидэнние хүндэтэйгөөр хүлеэжэ абаад, амжалтатайгаар дуулаха, тоглоходомнай, халуун туһаламжа үзүүлһэн, мэргэжэл нэгэтэй нүхэдтөө эгээн түрүүшээр ехэ баярые хүргэжэ байһанаа элирхэйлнэбди.

А. ХАВЛААШ: — Уран бүтээлэйнгээ талаар дүй дүршэлөөр баялиг тиимэ театрай хамта олонтой суг дуулаха, тоглохо гээшэмнай бидэндэ харюусалга ехэтэй хэрэг байгаа. Энэмнай баһа мартагдашагүй үйлэ ябадал болоо гэжэ тоолонобди. Бидэ сэдьхэлдээ ехэл һайн һайхан бодолтой бусажа ерээбди.

КОРРЕСПОНДЕНТ: — Оперно ямар зүжэгүүдтэ оролсообта?

Х. УРТНАСАН: — Бидэнэр Пуччиниин «Чио-Чио-Сан», «Тоска», Чайковскиин «Евгений Онегин», оперонуудта оролсожо тоглообди. Би өөрөө «Чио-Чио-Сан» оперодо Чио-Чио-Санай, «Тоскадо» Флориин, «Евгений Онегиндэ» Татьянын дүрые гүйсэдхэжэ дуулааб.

А. ХАВЛААШ: — Би «Тоска» оперодо Скарпия, «Евгений Онегиндэ» Онегин боложо дуулааб.

КОРРЕСПОНДЕНТ: — Таанарай наадаха дуулахада, театр харагшад болон мэргэжэлтэд хэр зэргын сэгнэлтэ үгөөб?

Х. УРТНАСАН: — Энэ асуудалда харюу үгэхэнь хэсүүшэг байна. Тиигэбэшье Улаан-Үдын һонин газетэнүүдтэ манай наадаһан, тоглоһон тухай үндэрөөр сэгнэжэ, радиогооршье һайнаар хэлэжэ байгаа һэн. «Советская культура» газетэдэ магтажа бэшэһэн байна бэлэй.

А. ХАВЛААШ: — Театр харагшад, мэргэжэл нэгэтэй нүхэд тухай хэлэхэ болоо һаа, тэдэнэй баяр талархал эли байгаал даа. Харин энээн тухай дэлгэрэнгыгээр ярихада...

КОРРЕСПОНДЕНТ: — аягүй байна гэжэ гү?

ХОЮУЛАА: — (энеэлдээд) Үнэниинь хэлэхэдэ тиимэ!

КОРРЕСПОНДЕНТ: — Тиимэшье байжа болохол даа. Харин дээрэ дурсагдаһан оперно зүжэгүүдтэ таанартай хамта наадаһан Зүблэлтэ оронойнгоо нүхэдүүд тухай юун гэхэ байнабта?

Х. УРТНАСАН: — Тэдээн тухай тон дэлгэрэнгыгээрярижа болохо байна. Манай ошоһон театр 43-дахи жэлээ зүжэг наадаяа табижа байгаа юм. Советскэ Союзай арадай артист Лхасаран Линховоиной гайхамшагта һайхан абьяас бэлиг, эсэшэ сусашагүй ажалша зан шанарые халан абаһан олон нүхэдтэйнь хамта дуулаха, тоглоходомнай һайхан байгаа. Тэрэнэй басаган, Буряадай АССР-эй габьяата артистка Дарима Линховоин гэдэг хурса бэлигтэй хүгжэмшэнтэй хамта бидэнэр «Дружба» концертдэ олон дуу дуулаабди. Оперодо хаамта дуулаһан РСФСР-эй арадай артист Дугаржап Дашиев, РСФСР-эй габьяата артист Саян Раднаев, залуу дуушан В. Третьяков гэгшэдые онсолон нэрлэмээр байна.

А. ХАВЛААШ: — Бидэнэй дуулаһан тоглоһон зүжэгүүдэй хүгжэмые ударидаһан Ю. Е. Айзиковичые баһал нэрлэмээр байна. РСФСР-эй арадай артист энэ хүнэй оюун бэлиг, ажалша оролдосотой зан шанар бахархамаар.

Х. УРТНАСАН: — Айзикович гуайе бишье баһал дабтан сэгнэхэ хүсэлтэйб. Юрэнь оперын дуушанай амжалта хамта наадаһан нүхэдһөө ехэхэн хэмжээгээр шалтагаалдаг. Тиимэ һэн хойноо манай наадалан зүжэгүүдэй амжалтатай һайн болоһонойнь эхэнхи габьяа манай Зүблэлтын нүхэдтэ тудаха ёһотой.

А. ХАВЛААШ: — Гурбан үдэшэ гурбан ондоо оперодо дуулаха гээшэмнай хүндэхэн ажал. Андя нүхэдэйнгөө һайхан сэдьхэл, манда табиһан анхарал оролдолгын ашаар энэ «дабаае дабаабди» гэжэ хэлэмээр байна. Түс театрын директор, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Д. Ш. Яхунаев зэргын нүхэдэй бидэндэ хандуулһан маша ехэ анхаралые мартаха аргагүй юм. Бидэнние КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Андрей Урупхеевич Модогоев, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Бато Семенович Семенов хүлеэн абажа уулзаһан, ажалдамнай үндэр сэгнэлтэ үгэпэн байна. Республикын соёлой министр Д. З. Жалсараев бидэндэ ходо анхарал табижа байгаа.

КОРРЕСПОНДЕНТ: — «Дружба» концерт тухайгаа тобшохоноор хөөрэжэ үгыт.

Х. УРТНАСАН: — Бидэнэр Зүблэлтынгөө нүхэдтэй хамтаржа бэлэдхэһэн концертые тиигэжэ нэрлээ һэмди. Тэрэ концертдэ дээрэ дурсагдаһан искусствын мастернууд болон хэдэн залуу бэлигтэн оролсоо бэлэй. Бидэнэр энэ концертые театрта харуулхаһаа гадна, хүдөө нютаг Гильбэрэдэ ошожо табяа һэмди.

А. ХАВЛААШ: — Монголой, Зүблэлтэ ороной композиторнуудай зохёоһон нилээд олохон дуунуудые гүйсэдхэхэдэмнай, тэндэ байлсагшад халуунаар угтаа. Хүдөө нютагта ошохымнай урда үдэр телевиденеэр харуулһан байгаа. Тиигэбэшье хүдөө нютагай зарим малшад зуугаад модоной саанаһаа концертдэ ерэһэн байгаа бшуу.

Х. УРТНАСАН: — Бидэнэр баһа түс театрай дуушад, зүжэгшэдтэй уран бүтээлэй асуудалаар ярилдаа хэһэн байнабди. Зүблэлтынгөө нүхэдэй арга дүршэлые халан абаха ябадалда энэ ушар тон ехэ аша туһа үзүүлхэ бэзэ гэжэ бодоноб. Бидэ хоёрой концертые Улаан-Үдын телевидени тусхайлан бэшэжэ абаһан юм.

А. ХАВЛААШ: — Тэрэ концертые үнгэрһэн пятницада телевиденеэр дамжуулаа гэжэ Клара Иванова телефоноор дуулгаа бэлэй.

Х. УРТНАСАН: — Мэргэжэл нэгэтэй хани нүхэдтэйгөө иигэжэ хамтаржа ажаллаһан, зүжэг наадаңда хабаадалсаһамнай хэзээшье мартагдахагүй. Бидэнэй саашанхи уран бүтээлэй ажалда ехэхэн һургуули болоо гэжэ бодоноб.

КОРРЕСПОНДЕНТ: — Та нүхэдтэ ехэ баярые хүргэнэб. Уран бүтээлдээ улам ехэ амжалта түйлахыетнай хүсэе.

«Утга зохиол урлаг» һонинной 1983 оной мартын 25-най номерһоо абтаба.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Х. Уртнасан — Чио-Чио-Сан гүйсэдхэнэ; манай айлшад Эб найрамдалай кон
А. ПОНОМАРЕВОЙ

Арадай аман үгын абдарһаа

ТААБАРИНУУД

Сагаан хонин хэбтээд
таргалаа.
(Үнэһэн).

Үндэр ахай үрөөһэн
нюдэтэй.
(Зүүн).

Түб һайхан һуудалтай
Түхэреэ улаахан
шарайтай.
(Гүсэ).

ҮРЕЭЛНҮҮД

Хүхэ торгоёо хүшэн
һуугаарай,
Хүрьгэн хүбүүндэ
захиран һуугаарай.
Хара торгоёо хадхан
һуугаарай,
Хадамай газарта захиран
һуугаарай.

* * *

Арбан табанай һарадал
Талмайран жаргажа,
Атар газарай ногоондо
Халюуран жаргажа,

Гал хотоймо баян боложо,
Газар хотоймо үнэр баян
болоогты!

* * *

64 наһатай Баяндуева Цындема Наглаевнаһаа Хэжэнгын районой Чисаанын дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Борисова Света буулгажа абаба.

Хэжэнгэ нютагта мушхаран
урдаһан
Худан голнай үерлэн
халиханъ.

Холборхой дураар билтаран
байһан
Хонгор зүрхэм хабархан
хүлгэхэнь.

Д. НИМАЕВАЙ фотоэтюд.

Халаахай ГУРИМ, ЖУРАМ, БИЛЕТ ТУХАЙ

Байгша оной мартын 19-нэй «Буряад үнэнэй» «Халаахайн» буланда толилогдоһон «Жолоошон Покрецкиин өөдэгүй аашa» гэһэн материал уншаад байхадаа, нимэрхүү ушарнууд алил олон үзэгдэдэг гэжэ һанагдаа һэн.

Жэшээлэн хэлэбэл, «Улаан-Үдэ—Хэжэнгэ» гэһэн шэглэлээр ябадаг автобус Ород һууринда орохо ёһотой юм. Автовокзалай хүдэлмэрилэгшэдшье тиигэжэ ойлгуулдаг. Зүгөөр автобусой жолоошод өөһэдын хуулитай, өөһэдыш гуримтай. Ород һууринда буухын түлэ автобусой шофёртой «доогуур ойлголсожо», капот дээрэ «дэбхэрдэг» сүүмхэ доронь 3 түхэриг хэжэрхихэ хэрэгтэй.

Иимэ хуули буса ябадал гаргадаг жолоошодой «амыень татажа», хэзээ гуримшуулха юм бэ?

Тиихэдэ харгын билет үгэхэгүй һэдэлгэ гаргадаг жолоошод али олон үзэгдэнэ. Һуурин тосхонуудай хоорондо хүлеэжэ байһан хүнүүдые шофёрнууд һуулгаха эрхэтэн гү? Үлүү һууритай байбал, хүнние шофёр һуулгаха эрхэтэй. Теэд нэн түрүүн мүнгыень абаад, билет таһалжа үгэхэ уялгатай бшуу. Олонхи жолоошод билет үгэхэ заншалые үни мартанхай. Билет эриһэн хүнние ойлгожо ядангяар шэртээд:

— Байза, хүбүүн (али басаган), бү яара,—гэжэ шофёр харюусаха. — Авансова тоосоондоо хэрэглэхэ гээ һаа, маа энээнине, — гээд хармаанһаа хуушан билет гаргажа үгэхэдөө, хойшоошье харахагүй.

Байгша оной мартын 7-до «Улаан-Үдэ—Майла» шэглэлэй автобусоор Хори хүрэтэр срэгдэбэ гээшэ. Тэрэ автобусоймнай жолоошон 26-дахи хүнние Хори тосхон хүрэтэр билэдгүйгөөр асараа. Харин Улаан-Үдэһөө Хори хүрэтэр яһала олон хүн буугаа, шэнэ хүнүүд ойро зуурын газарта һуугаа. Теэд шофёр тэдээнһээ түлбэри абабашье, нэгэндэньшье билет таһалжа үгөөгүй!

Үшөө нэгэ асуудал байна. Энэ юун бэ гэхэдэ, холын шэглэлэй, жэшээнь, «Улаан-Үдэ—Хэжэнгэ» шэглэлээр ябадаг автобусто 3—4 хоногоор урид биледүүд худалдагдадаг гээшэ ааб даа. Энэнь ехэ һайн. Зүгөөр эндэ нэгэ дутагдал бии. Ямар бэ гэжэ гү? Жэшээнь, тэрэл «Улаан-Үдэ—Хэжэнгэ» шэглэлэй автобусой биледүүдые дүтын нютагууд хүрэтэр ошохо хүнүүдтэ худалдажархиһан байдаг. Зуурандаа хүнүүдые буулга һуулгаһаар, зориһон газартаа хооһон шахуу автобусой ошохые харадаг гээшэбди. Энэ тон буруу.

Энэ талаар хүршэ Шэтын областиин һайн жэшээе халан абаха байгаа. Автобусой ябахаһаа 2 час лэ урид дүтын нютагуудта ошохо хүнүүдтэ тэндэ билет худалдагдана. Гадна автомат-кассаһаа зон билет абаха аргатай байна.

Харин Улаан-Үдын автовокзал соо заримдаа кассануудай гансахан сонхо хүдэлжэ, хүн зонние олоорнь оошорто зогсоожо зобооходоо, сэдьхэлээ ханана гү гэжэ һэжэглэхээр болодог. Энэ оошортонь холыншье, дүтыншье хүнүүд булта хаглалжа, хүлһэ лэбшэн, хүл гарайнгаа шалашатар зогсохо баатай болодог агша.

Шэтын областиин автобусой жолоошод угаа журамтай гэжэ ажаглагдаа. Юуб гэхэдэ, тэндэ хиналта шангаар табигданхай.

Харин манай эндэ хинагшад пассажирнуудые хүншье гэжэ һанадаггүй зангаар аашалдаг. Жолоошоной билет үгөөгүй ябатар, харгыда шалгалтын болоходо, биледгүй ябаһан пассажир гэмтэй боложо, яла түлэдэг. Харин хүршэ областьдомнай иимэ ушарта жолоошон гэмтэй боложо, биледгүйгөөр хүнние һуулгаад ябаһанайнгаа түлөө яла түлэдэг байна. Тиимэһээ тэндэхи жолоошод гуримтай, журамтай.

Энэ дүршэлыень манай республикын пассажирнуудай автотранспортна предприятинууд шэнжэлжэ, өөһэдтөө нэбтэрүүлхэ зэргэтэй.

Д. СОДБОЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ШОГ

БОРО ХАРААНААР

Захын үйлсэдэ хүн зон үсөөн, гэрэл носоогдоогүй байгаа.

Һогтуу дээрээ һогтуурхаһан нэгэ хүн — үбсүүгээ сэлипэн, хамсыгаа шамаһан, үшөө нюдаргаа зангидаһан юумэ — найгарган һагад ябганай харгыгаар урагшаа дабшана. Тээ урдань ая сооxоноо яаралгүй гэшхэлжэ ябаһан үндэр бэетэй, үргэн сээжэтэй залуушаг эрэ хүн араһаань дуулдаһан бүдүүлиг хараалһаа зэбэрһыень мэдэхээр — урагшаа нэнгэн татаад, холо-холо алхалшаха юм. Тэрэ абарга амитание айлгаһанаа ойлгоол хаш, һогтуу хүйхэр улам шангаар хараал табипаар, богонихон борьбо-шэлбынгээ хүрэхысэ бушуулан, хойноһоонь тэгүүлбэ. Ахир заахан аад, мантан хүние урдаа туужа ерэһэй хүйхэрһөө һурдэһэн үшөө нэгэ хүн—портфель бариһан багжагар хара буряад—тэрэ тэрьелээшэнтэй хамтаржа, хоюулаа болоод, хатуу асфальт дээгүүр хатаралдажа эхилбэ гээшэ. Тэдэнэй тэрьелжэ, мэгдэжэ ябахые харажархин гэхэдээ, сажан шахуу үндэр, туранхай сагаан эрэ хүн хахад сүүмхэ хартаабхаяа хаяжархёод, хэнһээньшье үлүүгээр амяа аршалха хүсэлтэй — хоюуланайнь хоорондоо ороод — гэдэргээ харасагаан соёролдоно... «Гурбан хүнние туугаад ерэбэ! Ямар аюултай гэмтэн байгааб!» Игэжэ жэхыпэн дүрбэдэхи эрэ хүн — набтархан аад, хубсаһандаа багтажа ядаһан балсан болоһон бэетэй, богонихон хүзүүтэй залуу хүн — тэрьелээшэдтэй мүн лэ нэгэдээд, тэн тэрээн табилуулжа мэдэбэ гээшэ.

— Байгты! Үтэр тоггогты! Хэнш намһаа холо тэрьелээгүй юм! — гэжэ ябажа, һогтуу хүйхэр бултыень намнаха юм.

Дүрбэн шинраг эрэшүүлэй һурдэи зугадахые харажархиһан напажаал эхэнэр:

— Ганса хүнһөө тэрьелжэ ябахадаа, яаһан зомтa! — гэжэ хуугайлба.

— Нэгыемнай намнана! Хэниемнай намнаһанаа хэлэнэ бэшэ лэ!—нэгэдэхинь гүйдэл дундаа игсуунаар угэлхэ юм.— Магад, хутагатайш байгаа аалам?

— Һүхэтэйл хаш! — гэбэ удаадахинь.

— Ташуур буутайш һаань, яажа мэдэхэбш! — гурбадахинь үлэ дуулдахаар дуугараа.

— Суба дороо карабин, берданка нюугаад ябахадаал ябаха! — гээд, һүүлшынхинь урилдаанай финишдэ урид хүрэхэеэ забдаһандал, бултанай урда гүйжэ орохо һанаатай, шадал мэдүүлэн шардайса табилуулбаа...

Ш-С. БАДЛУЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Тэмсэлэй, илалтануудай зам» («Правдын» апрелиин 6-най номерой түрүү бэшэг). «Партийна организацинуудай дайшалхы шадабарине дээшэлүүлхэ» — бүхэсоюзна научно-практическа конференциин тоосоон. «Республикын ойн баярта — эрхим угтамжа» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Һайн шанартайгаар барилга хэхэ» — А. Куклинай статьягай түгэсхэл. «Дисплей хоорэлдоондэ хабаадана» — В. Ельмаковой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Партийна организацинуудай дайшалхы шадабарине дээшэлүүлхэ»—бүхэсоюзна научно-практическа конференци тухай тоосооной түгэсхэл. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Хабар саад соо» — Б. Ширипнимбуевагай статья.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИ ЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2.54—54, зам. редактора -2 68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 отдел объявлений — 2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00453. Заказ № 83. Ин декс 04649.